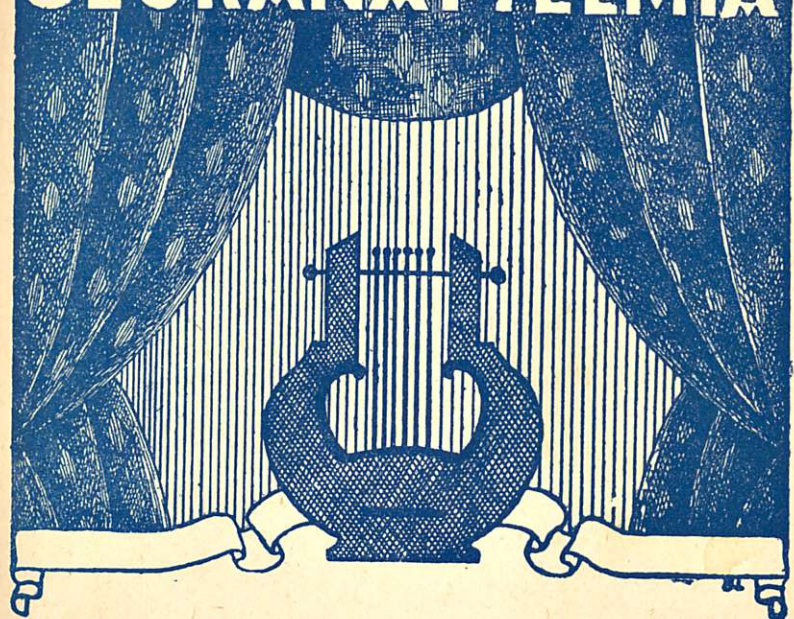

SEURANÄYTELMIÄ

313

OLLI KARILA

KAHDEN MILJOONAN TYTTÖLAPSI

KOLMINÄYTÖKSINEN KOMEDIA

Arvi A. Karisto Osakeyhtiö

[Niilo Pärnänen]

OLLI KARILA

KAHDEN MILJONAN TYTTÖLAPSI

KOLMINÄYTÖKSINEN KOMEDIA

1930

ARVI A. KARISTO OSAKEYHTIÖ

»Seuranäytelmiä» on laajin näytelmäsarja maassamme; sen esittelee erityinen NÄYTELMÄ-OPAS, joka on saatavana ilmaiseksi kirjakau-
poista ja kustantajalta. Tässä selityskirjasessa selostetaan myös sarjoja »Huviohjelmien avuksi» ja »Nuorten näytelmiä».

HENKILÖT:

MINNA HILTUNEN, leskirouva.

AUKUSTI, hänen poikansa.

MARY AUER, nuori perijätär.

MARTTI KOIVU, valmistumassa oleva insinööri.

Esittämisoikeuden saa lunastamalla 4 kpl. tätä kirjaa.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS,

Siististi, mahdollisuuksien mukaan puolivarakkaastikin kalustettu oleskeluhuone. Ovet molemmilla sivuilla taikka yksi perällä ja toinen jommallakummalla sivulla.

MINNA, AUKUSTI ja MARTTI istuvat etualalla pöydän ääressä, syöden aamiaista, Minna kotoisessa vanhanmuotisessa aamupuvussa, Aukusti vain puolittain pukeutuneena, suuret tohvelit jalassa, tukka pörröllään. Martti, täydellisesti pukeutuneena siistiin arkipukuun, silmäilee sanomalehteä. Aukusti syö ahneesti ja kuuluvasti, kokonaan siihen syventyneenä.

AUKUSTI (*pysähtyen äkkiä syönnissään*): Mamma, läskiä!

MINNA (*silmäten hämmästyneenä häneen*): Sus siunatkoon tuota poikaa! Kyllä sillä on ruokahalua! Läskiä? Läskiä ei ole enää.

AUKUSTI: Eikö ole? Mutta minähän olen vasta alussa.

MINNA: Voi, voi, kun en tullut laittaneeksi enemmän. Mutta syöppä puuroa.

AUKUSTI: Hm, puuroa. No, vaikka sitä sitten. (*Ottaa puuroa ja leipää.*)

MINNA: Kyllä se tämä meidän Aukusti malttaa pysyä ruuan ääressä. Puuroa ja leipää ja voita kummassakin ja maitoa puurossa sekä lasissa.

MARTTI (*salaivallisesti*): Terveellistä ruokaa! Hyvä ruokahalukin on juuri terveyden merkki.

MINNA: Niin on. Tervehän se meidän Aukusti on, terve. Kun ei vain satu saamaan vetoa. Silloin sillä on heti nuha.

MARTTI: Eikä siihen auta läski eikä puurokaan.

MINNA (*huoahtaen*): Ei, ei auta. (*Takaa kuuluu kellonki-lahdus.*) Ahaa, posti. (*Menee peräoven kautta ulos pala-ten kädessään kirje; aukaisee sen kiireesti ja istahtaa lu-kemaan. Äkkiä hän lyö kätensä yhteen ja huudahtaa iloi-sesti*): Nyt se tulee!

AUKUSTI (*on syönyt vakavasti*): Onkos vielä puuroa?

MINNA (*silmäilee uudelleen kirjettä eikä kuule kysymystä*): Niin, se on toissapäivänä saapunut Helsinkiin, ja nyt se tulee tänään tänne. Voi, voi, milloin se juna saapuu-kaan?

AUKUSTI (*kärsimättömänä, käsiään kohottaen*): Mamma, onko vielä puuroa? (*MARTTI on sanomalehtensä äärestä, silmäillyt huvitettuna Aukustia ja odottavana Minnaa.*)

MINNA (*havahtuen*): Puuroako, no onhan... (*Vilkaisee vadille.*) Taivasten tekijät, joko se meidän poika ehti kaikki syödä? Ei, ei ole enää puuroakaan. Mutta voi, Aukusti, tiedätkö, kuka tänään tänne sapuu? Arvaatko?

AUKUSTI (*alistuvaisena, ottaen suuren palan leipää*): Mistäs minä.

MINNA (*nousten seisomaan ja katsellen molempia miehiä, juhlallisesti*): Niin, tiedättekö, tänään saapuu tänne Amerikasta neiti Mary Auer!

MARTTI (*hiukan vilkastuen*): Vai niin, ystävänne tytär.

MINNA (*riemuitsevasti*): Hän juuri, tuo kahden miljoonan tyttölapsi.

AUKUSTI (*mutustelee leipää, haluttomasti*): Vai niin.

MARTTI (*vilkaisten kelloon ja nousten*): Kiitos. Minun täytyykin taas vähän piirtää. (*Poistuu sivulta.*)

MINNA (*syventyy vielä kirjeeseen*): Niin, niin, »tänään» tässä on. Mutta aikaa ei sanota. Ah, milloin se juna tuleekaan? (*Nousee ja ottaa toiselta pöydältä Martin jättämän sanomalehden.*)

AUKUSTI: Onko siellä ruokakaapissa vielä sitä eelistä makkaraa?

MINNA: Voi, sehän saapuu jo ihan kohta. Voi, nyt tuli kiire.

AUKUSTI (*on noussut ja aikoo mennä perälle*): Minä katsonkin itse.

MINNA (*kääntyen nopeasti, käskevästi*): Aukusti, minulla on sinulle asiaa.

AUKUSTI (*päättävästi*): Mutta ensin minä tahdon makkaraa. (*Poistuu perältä ja tulee takaisin toisessa kädessään suurehko makkara ja toisessa puolikas reikäleipää.* MINNA *on tällä välin kärsimättömästi istahtanut äskeiselle paikalleen.*) No mitä sitten?

MINNA (*juhlallisesti*): Aukusti, sinä olet minun poikani.

AUKUSTI (*suu täynnä*): Juu.

MINNA: Minä olen ollut sinulle hyvä äiti.

AUKUSTI: Juu, juu, mamma.

MINNA: Onko sinun milloinkaan tarvinnut katua minun neuvojani?

AUKUSTI (*yksinkertaisesti*): Ei. Enkä minä olisi uskaltanutkaan.

MINNA: Nyt on tullut hetki, jolloin minun täytyy antaa sinulle elämäsi tärkein neuvo. (AUKUSTI, *suu niin täynnä, ettei voi vastata, nyökkää vain ja heilauttaa makkaraa. Minna jatkaa kärsimättömästi*): Pane pois se makkara ja kuuntele minua.

AUKUSTI: Juu, mamma. (*Tottelee.*)

MINNA: Aukusti, sanoppa minulle, mitä sinä tarvitset?

AUKUSTI: Jaa, en minä vain tiedä. (*Hypäten syrjään asiasta, vilkastuen.*) Kuule, mamma, mitä sinä valmistat päivälliseksi?

MINNA (*jyrkästi*): Nyt ei puhuta päivällisestä, nyt puhutaan tärkeämmästä.

AUKUSTI (*alistuvasti*): Juu, mamma.

MINNA: Kuinka vanha sinä olet, Aukusti?

AUKUSTI: Kyllähän sinä sen tiedät, vähän vaille kolmekymmentäviisi.

MINNA: Niin, ja mitä silloin miehen on jo aika ajatella?

AUKUSTI (*huoahtaen*): Kai kuolemaa.

MINNA (*ankarasti*): Ei, vaan elämää ja v a i m o a, n a i m i s i i n m e n o a.

AUKUSTI (*pelästyen, epäluuloisena*). Vaimoako?

MINNA: Niin, vaimoa. (*Hitaasti ja painokkaasti.*) Aukusti, sinun pitää mennä naimisiin.

AUKUSTI (*alkaen vavista, itkuaan pidätellen*): N-a-i-m-i-s-i-i-n-k-o?

MINNA: Niin, ehdottomasti.

AUKUSTI (*alkaen hiljalleen nyyhkyttää, pyytävästi*): Voi, mamma, en minä uskalla.

MINNA: Uskalla! Olethan sinä mies.

AUKUSTI: En minä tiedä . . .

MINNA: Minä tiedän, mikä sinulle on parhaaksi. Kuuntelehan nyt, Aukusti, äläkä hermostu vielä. Niin, niin, poikani, minä olen sinut varjellut maailman viettelyksiltä ja naisilta. Sinä olet vielä puhdas ja viaton. Mutta nyt, kun se oikea ilmestyy, nyt sinun on tehtävä se, mitä kaikki miehet tekevät.

AUKUSTI: Eiväthän ne kaikki . . .

MINNA: Muista ei maksa puhuakaan.

AUKUSTI: Mutta sittenkin . . .

MINNA: Minä tiedän. Ajatteles, miten sitten käy, kun minä kerran kuolen? Kuka sinulle ruokaakaan laittaa?

AUKUSTI (*nyyhkyttäen*): Minä käyn a u t o m a a t i s s a.

MINNA: Ei siitä ole kysymys. Nyt on puhe kaikesta. Sinä tarvitset hellän, rakastavan ja uhrautuvan vaimon, joka pitää sinusta huolta, joka on rattonasi ja seuranasi. Niin, sitä sinä tarvitset. Ja minä tiedän, että sinä saat sellaisen, minä tiedän, kuka hän on.

AUKUSTI: En minä vain tiedä.

MINNA: Minä sanon, minä. Sinähän tiedät, että tänne, meidän luoksemme, saapuu tänään neiti Mary Auer, rakkaan ystävämme, isäsi ystävän, herra Auerin orpo tytär: Ajatteles, hän on orpo, yksin maailmassa. Niin sinäkin voit olla jonkun ajan kuluttua. Mitä sinä silloin teet? (*Nyyhkyttää hiljaa.*)

AUKUSTI (*aivan ymmällä, puristelee makkaraa*): Voi, en minä tiedä.

MINNA: Niin, niin. Mutta ajatteles, te olisitte silloin mollemmat orpoja. Mikä on luonnollisempaa kuin että te silloin liitytte yhteen? Niin, niin, sitä on ystävämme Auerkin ajatellut, lausuessaan testamentissa vakavan toivomuksen, että te menisitte naimisiin.

AUKUSTI (*epätoivoisena*): Siis hänkin!

MINNA: Niin, hänkin, hänkin on ajatellut orvon tyttärensä turvaamista, niinkuin minä ajattelen sinua. Ja jotta voisitte tutustua toisiinne, hän on määrännyt minut tyttärensä kasvatukselliseksi holhoojaksi, jonka luona hän saa oleskella. Niin, orpo tyttöparka!

AUKUSTI: Mutta enhän minä osaa mennä naimisiin enkä olla naimisissa.

MINNA: Kyllä siihen oppii. Olethan sinä niin paljon muutakin oppinut.

AUKUSTI: Mutta tätä minun on ihan varmasti mahdoton oppia.

MINNA (*tuskastuneesti*): Älä puhu joutavia. Ja toiseksi on järkikin otettava avuksi. Me emme ole rikkaita.

AUKUSTI: Minä en välitä yhtään rikkaudesta, kun minun ei vain tarvitse mennä naimisiin, en yhtään välitä.

MINNA: Mutta millä sinä elät? Isäsi perintö ei riittäne ikuisesti.

AUKUSTI (*tarmokkaasti*): Minä teen työtä.

MINNA (*pilkallisesti*): Mitä sinä osaat?

AUKUSTI: Kerätä postimerkkejä ja vanhoja kirjoja...

MINNA (*keskeyttäen*): ... ja lukea hirvittäviä myrkkyykirjoja ja tutkia hyönteisten koipia ja paistaa piparikkujia... Niin, niin, sitä sinä osaat, mutta sinä et osaa hankkia r a h a a. Kyllä minä sen tiedän. Siksi sinä tarvitset rikkaan vaimon, joka hoitaa sinua, samalla kun sinä olet hänen turvanaan ja hoidat hänen rahojaan. Minä olen niin päättänyt.

AUKUSTI (*huoaten syvään*): No tietysti sitten, mamma. Mutta mitä minun pitää sitten tehdä?

MINNA (*helpottuneesti*): Tiesinhän minä, että järkipuhe vaikuttaa sinunkaltaiseesi älykkääseen mieheen. Tiedätkö? Aluksi sinun ei tarvitse tehdä muuta kuin olla kohtelias ja huomaavainen Marya kohtaan. Koetat voittaa hänen rakkautensa. Puhelit hänelle hauskaasti ja koetat olla miellyttävä. Se ei ole sinulle vaikeaa. Sinähän olet komea mies.

AUKUSTI (*hiukan epäuskoisesti*): Olenko minä todella? No niin, minä painankin jo yli sata kiloa.

MINNA: Ja muutenkin. Kaikki sujuu hyvin, kun on vain hyvää tahtoa.

AUKUSTI: Voi, voi, mutta kyllä minua peloittaa... Ja kun minä ajattelen, etten minä enää saa käydä ruoka-kaapilla...

MINNA (*auliisti*): Käy salaa.

AUKUSTI: Mutta muutenkin. Minä en voi enää käydä kaike päivät aamunutussa ja tohveleissa ja lueskella kirjoja ja syödä makeisia. Huh, kyllä naiminen mahtaa olla hirvittävää, kun se on jo näin vaikeaa paljon ennen.

MINNA: Kaikki käy hyvin. Mutta, varjele, nyt on kello niin paljon, että minun pitää kiirehtiä pukeutumaan ja sitten asemalle. Sinun pitää myös tulla mukaan.

AUKUSTI: Voi ei, mamma, ei vielä. Antakaa minun olla kotona, antakaa tämä kerta vielä. Minua niin peloittaa jo muutenkin.

MINNA (*hetkisen mietittyään*): No niin, olkoon. Jää vain kotiin. Korjaa tässä astiat pöydältä ja laita uusi liina ja keitä sitten kahvia... Niin, niin, sinun pitäisikin oikeastaan silitellä se uusin liina ja panna se pöydälle ja aseta sitten kupit nätisti pöytään ja pane esille niitä kermaleivoksia ja sitruunapipar-kakkuja ja vaniljarinkeliä...

AUKUSTI (*hiukan kirkastuen*): Eikös myös luumutorttuja?

MINNA: No pane niitäkin. Niin, ja sitten tomuta täällä huoneessa ja korjaa noita inhoittavia pullojasi pois. (*Osoittaa muutamia huoneessa näkyviä pulloja.*) Ja sitten ota yleski uusi pukusi ja pane puhtaat kaulukset ja aja partasi ja kiilloita kenkäsi äläkä unohda kaulanauhaa ja...

AUKUSTI: Voi, voi, kuinka paljon yhdellä kertaa. Muistan kohan minä. (*Laskee sormillaan*). Siis ensin siivottava ja sitten laitettava pöytä ja pipar-kakut ja keitettävä liina ja silitettävä kahvi... ei, ei, vaan keitettävä kahvi ja silitettävä liina ja pantava uusi puku ja kiilloitettava parta ja unohdettava kengät... Ei, kyllä minä menen sekaisin...

MINNA (*maltittomasti*): Kyllä sinä muistat, kyllä. Minun täytyy rientää. (*Poistuu perältä.*)

AUKUSTI (*jää istumaan pöydän ääreen makkara kädessään; syvämielteisen surullisesti*): Jaa, jaa, helppoa ei ole kellen.

MARTTI (*tulee sivulta*): No, mistä suru ja murhe?

AUKUSTI (*laskee makkaran ja leivän kädestään, hitaasti ja koleasti*): Tiedätkö, minun pitää mennä naimisiin?

MARTTI: Pitää? Miten niin pitää?

AUKUSTI: Mamma on niin päättänyt.

MARTTI (*ivallisesti*): No, silloin on tosi edessä.

AUKUSTI: Niin on. Voi surkeuden surkeutta! Koko elämä menee sekaisin nyt tuon kahden miljoonan tyttölapsen takia.

MARTTI (*viheltäen*): Ahaa, sekö se sinulle on katsottu?

AUKUSTI: Sepä juuri. Ja nyt se tulee tänne meille olemaankin.

MARTTI (*toivorikkaasti*): Mutta jospa se antaakin sinulle rukkaset?

AUKUSTI: Enpä tiedä. Ei se uskalla, kun mamma on lähistöllä. (*Kuin havahtuen.*) Mutta voi, nyt minulla on kiire, tuhannen kiire. Mitä kaikkea sitä pitikään tehdä?

MARTTI: No ainakin pukeutua hienoksi kuin ylkämies konsanaan.

AUKUSTI (*häärien päämäärättä edestakaisin*): Sekin, sekin, mutta paljon muuta... kahvi keitettävä ja pöytä kalettava ja silitettävä ja järjestettävä tämä huone... Voi, Martti, autathan minua...

MARTTI: Tottahan toki... Aloita sinä vain pyyhkiä to-mua, niin minä kantelen nämä astiat keittiöön ja viritän tulen... (*AUKUSTI rupeaa pölyhuiskun kanssa riehu-*

maan samaan aikaan kuin MARTTI kantaa astioita perälle. He ovat törmäämäsillään toisiinsa, kun molemmilla on kiire.) No, nyt sinä ainakin saat sitä ruumiinliikuntoasi.

AUKUSTI: Älä muuta sano, älä... Hirvittävää tämä on, melkein kuin karpästen tappaminen... Huh, hiki tulee, hiki...

MARTTI: Tuli on nyt viritetty ja vesi tulella... Eiköhän sinun olisi parasta ryhtyä parranajoon...

AUKUSTI (*laskee pölyhuiskun pöydälle ja kiiruhtaa sivulle*): Niin on, sekin on tehtävä... Mamma sanoi niin... (*Puhelee näyttämön takaa, samaan aikaan kuin MARTTI kattaa kahvipöytää.*) Kuules, missä se on se sinun veitsemi? Minun on niin tylsä, ettei sillä voi enää perunoitakaan kuoria?

MARTTI: Siellähän se on pesukaapissa. Löysitkö?

AUKUSTI: Jo, jo... (*Hetken hiljaisuus ja sitten kuuluu AUKUSTIN kovaääninen, vaikeroiva huuto.*) Voi, voi, taivasten tekijät! Voi, Martti! (*Juoksee näyttämölle pidellen leukaansa ja painaen sitä pyyhinliinaan.*)

MARTTI: Mitä nyt?

AUKUSTI (*valittaen*): Minä leikkasin niin kammottavan haavan leukaani, voi! Mitä tästä nyt tulee?

MARTTI: Ei kai kuolemaa kuitenkaan. (*Katsoo haavaa ja käärii Aukustin pään salavihkaa hymyillen pyyheliinaan.*) Kas noin! Ei hätää. Sodassa sattuu pahemminkin.

AUKUSTI: Mutta kuinka minä näin voin esiintyä?

MARTTI (*huolettomasti*): Oh, sinähän olet mielenkiintoisen näköinen. Ja herätät tietystikin tuossa tyttölapsessa vilpítőntä sääliä.

AUKUSTI (*äkkiä kuin raivostuen*): Kirottu tyttölapsi, kirottu! Kirottu Amerikka ja dollarit ja testamentit.

MARTTI: No no, älähän aloita oikeaa anateemaa ja maraanaataa, vaan alappa pistellä housuja ja kenkiä jalkaasi ja niin edelleen . . . Tässä on kiire, jos aiot päästä gentlemanin asuun hyvissä ajoissa.

AUKUSTI (*käy sivulla ja tuo näyttämölle kengät ja takin sekä liivit; housut ovat yllä, mutta kannattimet roikkuvat takana*): Jaa, ja nämä kengät sitten! (*Vetää toista kenkää jalkaansa ja irvistää tuskallisesti.*) Voih, voih, nuo liikavarpaat! Miksikä ei ihminen saa kävellä tohveleissa?

MARTTI: Kaipa siksi, että suutareillakin olisi jotakin tekemistä.

AUKUSTI (*on saanut kengät jalkaansa ja kävelee irvistellen ja ontuen*): Ja nyt ne lemmon kaulukset! Nekin ahdistavat vietävästi. Voi kirottua, kuinka tämä naimisiinmeno on vaikeaa ja vaivaloista. Toista olisi kelletellä ammunutussa ja tohveleissa . . .

MARTTI: Niin, pehmeässä nojatuolissa, musta kissa vierellä ja suklaalaatikko polvilla . . . Häpeä ja joutu!

AUKUSTI (*kiskoo kauluksia kaulaansa ja sovittelee kaulanauhaa*): Ei tästä tule mitään, ei kerrassa mitään . . . Minä olen niin hermostunutkin . . .

MARTTI (*nauraa*): Hermostunut! Eihän sinulla hermoja olekaan.

AUKUSTI (*jättäen kauluksen ja kaulanauhan laittamisen kesken*): Kuule, etkö voi neuvoa minulle mitään keinoa, jolla minä pääsisin eroon tästä naimiskaupasta?

MARTTI (*pysähtyen hänen eteensä ja katsellen häntä*): Kyllä

yhden. Ole mahdollisimman vastenmielinen tyttöä kohtaan. Eihän häntä liene sinulle suorastaan testamentattu, vai mitä?

AUKUSTI: Ei, ei, vain kehoitettu menemään minun kanssani naimisiin. Ja tiedäthän sinä sellaiset nuoret ja arat tytöt, eiväthän ne uskalla vastustaa. Ja kun minäkin (*hiukan arkailleen*) . . . kun minäkin olen . . . sellainen, hm . . .

MARTTI: Mitä niin sinä olet?

AUKUSTI: Hm, niin, sellainen komeanpuoleinen mies . . .

MARTTI (*kääntyy häneen selin ja nauraa*): Kuka sinulle sitä on vakuuttanut, peilikö vai petollinen ystävä?

AUKUSTI: Mamma sanoi niin.

MARTTI: Silloin se on selvä. Mutta niinkuin sanottu, ole vastenmielinen, epäkohtelias hänelle, peloita hänet.

AUKUSTI: Sitä minä en taas uskalla mamman takia, mamma kun tahtoo, että minä olisin kohtelias ja huomaavainen.

MARTTI: No, tällaisessa tapauksessa ovat kaikki keinot luvallisia. Ole kohtelias mamman läsnäollessa ja epäkohtelias hänen poissaollessaan . . .

AUKUSTI: Ei, en minä sitäkään uskalla. (*Pyytävästi.*)
Mutta Martti, etkö sinä auttaisi minua? Minä olen ajatellut niin, että jos . . . jos . . .

MARTTI: Nopeasti! Oletko sinäkin jotakin ajatellut?

AUKUSTI: Niin, olen ajatellut, että jos . . . jos sinä . . .

MARTTI: Mitä minä?

AUKUSTI: Jos sinä ottaisit sen kahden miljoonan tyttölapsen . . . alkaisit häntä hakkailla . . . Kyllähän sinä osaat.

MARTTI (*nauraen*): No kaikkea! Ei, minulla ei myöskään

ole mikään kiire naimisiin, eikä minua taas voida siihen pakottaa. Kyllä amerikkalainen missi miljoonineen saa olla minun puolestani rauhassa, olkoon sitten mikä onkin, hellä ja arka tai raisu ja kova.

AUKUSTI (*väsytneesti*): No sitten kai minun on naitava . . . naitava on kun onkin . . . eihän siinä mikään auta . . . (*Istuskelee pöydän ääressä, kannattimet roikkumassa liivin alta, kaulus vain puolittain kiinnitettynä, tukka sekaisin, syö huomaamattaan kahvileipää, muistaa äkkiä.*) Voi, minunhan piti silittää se liina. Se oli kokonaan unohtua! (*Säntää sellaisenaan perälle. Samassa kuuluu kellonkilahdus.*) Äsh, kuka siellä on? Mamma se ei ole kuitenkaan. (*Menee avaamaan ja juoksee sitten äkkiä nopeasti näyttämölle.*) Taivasten tasakäpälat, siellä on joku tyttölapsi! (*Jää seisomaan perin epätietoisena.*)

MARY (*liioitellun liehakkomaisessa matkapuvussa, kädesään pieni laukku ja silmillä suuret luusankaiset lasit, tulee meluisasti ja häikäilemättömästi*): Good moorning! Minä olen miss Auer, miss Mary Auer. (*Kääntyy Martin puoleen, joka on noussut tuolilta.*) Luultavasti mister Hiltunen?

MARTTI (*tarkasteltuaan ärsyttävän rauhallisesti ilmestystä, pudistaa verkkään päätään*): Ei, erehdytte. Minä olen vain mister Koivu. Tämä tässä, jos saan esittää, on mister Hiltunen, mister Aukusti Hiltunen.

MARY (*tarkastelee hetkisen liikkumattomana seisovaa Aukustia, ojentaa sitten kätensä tuttavallisesti ja sanoo kovaäänisesti*): Vai niin, damn it! Oletteko ollut nyrkkeilemässä?

AUKUSTI (*hätäntyneenä*): En, en toki, minä vain partaveitsellä leikkasin . . . Tuota noin . . . niin, tervetuloa . . . mutta missä on mamma?

MARY (*laskien käsilaukun kädestään*): Mikä mamma?

AUKUSTI: Minun mammani. Hän meni teitä vastaan junalle.

MARY (*ylenkatseellisesti*): Junalle. Minä matkustan aina, milloin on mahdollista, lentokoneella, yes.

MARTTI: Niin, kun radioteitse ei vielä ole mahdollista, vai?

MARY (*jäykästi*): Niin. (*Katselee Marttia pitkään.*)

MARTTI: Mutta, hyvä neiti, suokaa anteeksi, me olemme hitaita kavaljeereja. Olkaa niin hyvä, ottakaa yltänne ja istuutukaa. Ja Aukusti . . . (*Luo häneen kiinteän silmäyksen ja tekee heikon viittauksen sivulle.*)

AUKUSTI: Kyllä, kyllä. (*Häviää sivulle, housunkannattimien päitten viipottaessa hänen selässään.*)

MARY (*sallii Martin auttaa yltään päällystakin ja hatun, jotka Martti vie perälle*): Thank you. (*Istahtaa.*)

MARTTI (*tullen takaisin*): Oliko teillä nyt hauska matka lentokoneella?

MARY: Hm, siinähan se meni. Kone oli vain niin hidas.

MARTTI: Teilläpä oli siis tavaton kiire.

MARY: Kiirekö? Ei minulla ollut mitään kiirettä. Myöhästyin junastakin. Mutta katsokaas, te olette kasvanut tässä pienessä maassa ettekä ole kokenut sitä, mitä minä suuressa . . . Oh, minulla on kiiruhtamisen, nopean vauhdin polte veressä . . . Kaikki nopeasti, kaikki, vauhti päätähuimaavaksi . . . Täällä on kaikki niin hidasta . . .

MARTTI: Jaa, se kai johtuu siitä, että meillä on sananlaskuna, ettei Jumala ole kiirettä luonut.

MARY: Suokaa anteeksi, mutta sattuuiko teillä olemaan tupakkaa? Minun savukkeeni loppuivat.

MARTTI: Kyllähän minulla tupakkaa on, ja hyvää onkin.

(Menee sivulle ja palaa kantaen kädessään suurta sikaari-laatikkoa ynnä suurta rasiaa ja pitkää varsipiippua.)

Mitä lajia saisi neidille olla?

MARY: Uh, teidän olette... Mutta sama se, kyllä minä otan sikaarin... Minähän olen nikotiinin orja *(väsyneesti)*... ja monen muunkin. *(Sytyttää valtavan sikaarin ja vetäisee siitä savun saaden yskäkohtauksen.)*

MARTTI: Niin, nämä sikaarit ovat niitä miedoimpia.

MARY *(laskee sikaarin tuhka-astiaan)*: Varsin kelvollinen laji, kiitos.

MARTTI: Ja kuinka muuten tämä maa on teitä miellyttänyt tähän asti?

MARY: Oh, ei erikoisemmin. Kaikki vanhanaikaista. Kaikki hidasta. Minulla on kyllä omat aikomukseni...

MARTTI *(on yhä edelleen ivallisen kohtelias)*: Saisinko mahdollisesti luvan tiedustella?

MARY: Niin, katsokaas, minä olen tottunut toisenlaiseen elämään... aivan toisenlaiseen. Enkä minä viihdy muunlaisessa elämässä... Siksi minun on muutettava tämä ympäristö. Minä aavistan, että tämä on muutettava, siitä on karsittava pois ennakkoluuloja, sille on annettava vauhtia, siihen on puserrettava kiihkeää elämää... Niin, sen olen aikonut tehdä, ja sen teen...

MARTTI: Siis täydellinen vallankumous?

MARY: Jotakin siihen suuntaan.

MARTTI: Mutta jos käy niin, että te itse muututte ympäristön mukaiseksi?

MARY: Minäkö? Minä? (*Nousee.*) Sellaista ei voi tapahtua. Minä tiedän, mitä tahdon, ja olen tottunut saamaan tahtoni toteutetuksi.

MARTTI (*naurahtaa hiljaa*): Kyllä vanhatkin tottumukset unohtuvat.

AUKUSTI (*tulee puettuna; laastarilappu peittää puolen leu-
kaa ja poskea*): Niin, suokaa anteeksi, että minä olin tuota . . . niin, mutta meillä oli niin kiire . . . Ai! (*Kumar-
tuu ja koskettaa irvistäen jalkaansa.*)

MARY: Mikä teidän tuli?

AUKUSTI: Liikavarpaat vain . . .

MARY: Liikavarpaat? Eikö täällä sitten ole mitään kauneudenhoitolaitosta, joka ne poistaisi?

AUKUSTI: Kau . . . mitä laitosta?

MARY: Kauneudenhoitolaitosta.

AUKUSTI (*häveliäästi*): En minä milloinkaan käy sellaisissa laitoksissa. (*Ovea kuulutaan avattavan.*) Ahaa, se on mamma. (*Juoksee perälle ja tiedoittaa kuuluvasti.*) Se on tullut, se amerikkalainen!

MINNA (*tulee kiireesti näyttämölle päällysvaatteissaan*): Tässäkö, tässäkö sinä olet, Mary kulta ja raukka! Voi, voi, minä kun jo luulin, ettet sinä tulisikaan, kun en asemalta sinua löytänyt . . . Voi, voi! (*Syleilee Marya ylenpalttisen innokkaasti ja hellästi.*) Voi, voi, minä muistan kyllä isäparkasi. Niin, niin, hän on kuollut . . . niin, niin, kuollut . . . ja sinä olet orpo . . . niin, orpo,

mutta älä pelkää pahaa maailmaa, kyllä me sinusta pidämme täällä huolen... Niin, isäsi turvasi sinun tulevaisuutesi, hän uskoi sinut meidän huomaamme, minun ja tämän minun poikani, tämän meidän Aukustin huomaaan... Aukusti, olethan sinä jo tervehtinyt Marya?

AUKUSTI: Kyllä, kyllä minä...

MINNA: Niin, niin, ihmeelliset ovat kohtalon tiet, hyvin ihmeelliset... Sinäkin, Mary, pääsit sieltä suuresta, vaarallisesta maailmasta tänne rauhaiseen, turvalliseen satamaan, omaan kotimaahasi. Kaikki on niin hyvin kuin voi olla, niin. (*Hellittää Marysta.*) Istuutukaa pöytään, juomme tulokahvit. (*Menee perälle riisuen päälysvaatteet ja tullen takaisin heti.*) Voi, voi, Mary, kuinka minä en nähnyt sinua asemalla?

MARY: Enhän minä asemalla ollutkaan. Minä tulin lentokoneella.

MINNA (*säikähtäen*): Millä... millä... koneella?

MARY (*rauhallisesti*): Lentokoneella.

MINNA (*istahtaa*): Voi, hyvä Luoja, sentään, sellaista se on, kun tyttölapset lasketaan yksin maailmalle. Kuinka sinä saatoit? Miten voit olla niin varomaton?

MARY (*hyvin itsetietoisesti*): Eihän se mitään. Jos isäukko viime vuonna olisi hellittänyt hiukan rahoja, niin minä olisin lentänyt Atlantin yli.

MINNA (*epäuskoisena*): Nyt sinä narraat.

MARY (*kiivaasti*): En, en narraa. (*Teennäisen haaveilevasti.*) Oi, minä rakastan lentämistä, kaikkea, missä on vauhtia, nopeutta, jännityksen hurmaa, niin... Oi, sellainen on jotakin... Auto, joka kiittää kaksisataa

mailia tunnissa, lentokone, joka liitelee tuhansien metrien korkeudessa satojen mailien vauhdilla . . . Niin, no, miksei, pikajunakin, joka syöksyy sadan mailin nopeudella . . .

MINNA: Mary, Mary! Näkee, että sinä olet orpo. Sinä olet saanut olla omassa vallassasi . . . Niin, niin, täällä ei ole mitään sellaista . . . Mutta, ole hyvä, ota kahvia . . . *(Kaataa ja yrittää tarjota leivoksia, mutta huomaakin, että lautaset ovat melkein tyhjäät. Kiivaasti.)* Aukusti, Sinäkö?

AUKUSTI *(koettaen nopeasti nielaista)*: En minä kuin vähän.

MINNA *(anteeksipyydellen)*: Tämä meidän Aukusti on sellainen mies, että sillä on ihmeen hyvä ruokahalu. Ja olenhan minä koettanutkin laittaa . . .

MARY: Siltä näyttääkin.

MINNA *(ylpeillen)*: Ja hyvä poika hän onkin, Mary. Hänellä ei ole mitään pahoja tapoja.

MARY: Niinkö, siis vain hyviä?

MINNA: Niin, hän ei edes tupakoi, ei.

MARY: Mutta kyllä minä tupakoin. Ah niin, tupakka maistuu kahvin aikana hyvältä. *(Ottaa äsken sytyttämänsä sikaarin ja sytyttää sen uudelleen.)*

MINNA: Mutta, hyvä Mary! Kuinka sinä? Sikaaria?

MARY: Niin, kun täällä ei ollut muuta. Omat savukkeeni loppuivat.

MINNA: Voi, voi hyvä lapsi! Mutta senhän ymmärtää, kun olet ollut siellä hirveässä maailmassa. Mutta Aukusti ei, hän ei tupakoi. Eikä ryyppää tietenkään.

MARY (*kerkeästi*): Kyllä minä vain otan hyvän ryyppyn. Mutta siellä Amerikassa oli niin vaikea saada hyvää. Niin kai täälläkin. Sepä ikävää. Te siis valmistatte marjaviiniä?

MINNA: Mitäkö valmistamme? Ei, ei, ei tule kysymykseenkään. Mutta, no niin, mihin minä jäinkään? Niin, tämä meidän Aukusti, hän ei myöskään ole iltaisin ulkona, hän ei liehu missään urheilukentillä, missä voisi saada taudin... Niin, niin, vaikka olen hänen oma äitinsä, niin sittenkin minun täytyy sanoa, että se tyttö voi olla onnellinen, joka kerran saa hänet miehekseen.

MARY: Mutta mitä hän sitten tekee?

MINNA: Hän on enimmäkseen kotona... lueskelee sellaisia myrkkyykirjoja, tutkii hyönteisiä, kerää postimerkkejä, syö aikanaan, menee ajoissa nukkumaan ja pitää huolta terveydestään.

MARY: Ihmeellistä.

MINNA: Niin, eikö olekin? Hohhoo jaa, hänestä on melkein pelkkää iloa.

MARY (*ivallisesti*): Hän on harvinaisuus.

MINNA: Oh, en voi sanoa, olen hänen äitinsä. Mutta minä toivoisin hartaasti, että te todella hyvin tutustuisitte toisiinne. Sinähän kai tunnet isäsi vakavan toivomuksen hänen testamentissaan?

MARY: Kyllä kai, minä en vain muista nyt, että mikä toivomus...

MINNA (*hiukan harmistuneena*): Niin, niin, no, minä ymmärrän... Nuori tyttö... Mutta joka tapauksessa, isäsihän toivoi, että sinä liittäisit kohtalosi tämän mei-

dän Aukustin kohtaloon. (AUKUSTI *pyörii hiukan tuollaan, saaden Minnalta tuikean silmäyksen.*)

MARY: Niin, tosiaankin, nyt muistan jotakin sellaista. (*Teennäisesti.*) Mutta minä olen vielä niin nuori, etten minä ajattele sellaista.

MINNA (*kiireesti*): Tietenkin, tietenkin. Eihän sillä... Kunhan nyt oleillette täällä yhdessä ja tutustutte toisiinne...

MARY: Niin, niin... Muuten, missä suhteissa te olette seurapiireihin?

MINNA (*tajuamatta*): Niin, mihin seurapiireihin?

MARY (*huolettomasti*): No, miljoonamiesten, korkeitten virkamiesten, suurten taiteilijain ja sellaisten perheisiin.

MARTTI: Suomen maaperä on sellainen, että miljoonamiehet ovat ylen harvinaisia yrttejä. Täällä meidän seudulamme ei taida olla ainoatakaan. Ja mitä taiteilijoihin tulee, niin mitä suurempi taiteilija, sitä kelvottomampi seurapiireihin.

MARY: Hm, se ei ole rohkaisevaa. (*Innostuen.*) Mutta minä tiedän ja sitä olen koko ajan ajatellutkin, me l u o m m e tänne oman seurapiirimme, jonka kohotamme hienoimaksi. Teemme ulkoilmaretkiä, järjestämme näytäntöesityksiä, tanssiaisia, hienoja päivällisiä ja illallisia, pistäydymme teattereissa... Onko täällä yhtään hienoa yöklubia?

MINNA: Varjele! Mitä... yöklubia?

MARY: Sellaista, jossa voi pitää hauskaa... syödä kevyen illallisen, hiukan maistaa viiniä, tanssia, hiukan pelata...

MINNA: Mitä pelata?

MARY: Vaikkapa korttia... (MINNA jää sanattomaksi.)

MARTTI: Yöklubia, ei, sellaista herttaista vehjettä täällä ei ole. Ei täällä ole pahasti päiväklubejakaan.

MARY: Hohhoh! Perin ovat pienet olot. Mutta tehkäämme mitä voimme. Tanssiaisia aina voimme järjestää. Minä en voi olla tanssimatta. (*Haaveellisesti.*) Minä varmasti kuolisin, jos en jonakin päivänä saa tanssia.

MARTTI: Sitten te kuolette mahdollisesti jo tänään.

MARY (*ollen kuulematta häntä*): Herra Hiltunen, te tietysti tanssitte? Ja te, rouva Hiltunen?

AUKUSTI: En, eeen minä taida osata... kun minä en ole milloinkaan yrittänyt.

MINNA: Minäkö tanssisin...?

MARY (*opettavasti*): Ja miksikä ei? Meillä siellä suuressa maailmassa tanssivat kaikki... Tanssi virkistää, se vahvistaa ruumista, se reipastuttaa mielen ja vaikuttaa kaikissa suhteissa edullisesti. Ihminen nuorentuu.

MARTTI: Tahdotteko tekin nuorentua?

MARY (*jälleen vastaamatta*): Oh, siispä on ensiksi seurapiiri opetettava tanssimaan. Ja sitten hienoja päivällisiä ja illallisia, ostereita, kaviaaria, herkkusieniä, peltopyitä...

AUKUSTI (*vilkastuen, mutta sitten syvään huoaten*): Ah, se olisi ihanaa, mutta... mutta minä luulen, että niitä on vähän vaikea saada.

MARTTI: Niin, katsokaas, neiti Auer, meidän metsissämme ei kasva tryffeleitä, ainoastaan lehmäntatteja ja kärpässieniä.

MARY (*itsetietoisesti*): Mutta niitä voidaan aina hankkia, kun taloudelliset olot eivät ole esteenä. Kaikkea voidaan hankkia.

MARTTI (*puolittain sivulle ja puoliääneen*): Ei linnunmaitoa kuitenkaan.

MINNA (*sovittavasti*): Tietysti minä ymmärrän, että nuorten on saatava sopivasti huvitella, mutta ei milloinkaan yli rajojen. Mary, muuten, oletko sinä käynyt kuinkakin paljon kouluja?

MARY (*huolimattomasti*): Sellaisen amerikkalaisen naisyliopiston. Siellä oli hirveän hauskaa. Sitten olen käynyt kone- ja pikakirjoituskurssin. Osaan suomea, englantia ja ranskaa. Siinä riittää minulle ihan kyllin paikansaantiin.

MINNA: Paikan? Aiotko sinä ryhtyä työskentelemään?

MARY: Tietysti, ikävähän kai muuten tulisi.

MINNA: Mutta niinkuin kotona . . .

MARY: Oh, me opimme siellä yliopistossa valmistamaan erinomaisia munakkaita ja torttuja ja keittämään ihanaa teetä.

MINNA: Mutta käsitöitä?

MARY: Ei, en minä osaa sukkaa kutoa enkä sellaista. Soittaa voin, mieluummin grammofonilla, laulaakin, jos on ihan pakko, mutta grammofoni tai radio on mukavampi.

MINNA: No minkälaista paikkaa olet ajatellut?

MARY: Jonnekin konttoriin. Kirjeenvaihtajaksi tai konekirjoittajaksi tai pikakirjoittajaksi tai kaikkia niitä.

MARTTI (*kokonaan muuttuneella äänellä*): Ja sellaisen paikan te kyllä saatte, siitä olen varma. (*Katsoo suopeamin Marya.*)

MARY (*varmana kuten edellä*): Niin olen minäkin. Anteeksi muuten, millä alalla te työskentelette?

MARTTI: Toistaiseksi en millään.

MINNA: Martti, toisin sanoen herra Koivu, on juuri valmistumassa insinööriksi.

MARY: Niinkö, jaha. Entä herra Hiltunen?

AUKUSTI: Niin, minä . . .

MINNA: Meidän Aukusti ei vielä oikein . . .

MARTTI (*keskeyttäen*): . . . ole ehtinyt valita pääharrastustaan monien harrastustensa joukosta.

MARY: Oh, niinkö? Mutta muuhun mennäkseni, niin, niinkuin jo olen sanonut, minun tarkoitukseni on saada tänne vauhtia, nopeutta, elämää, huvia ja sellaista. Aina olla menossa, aina jotakin odottamassa, aina jotakin tekemässä. Niin, ja meidän siis täytyy ensiksi ruveta muodostamaan seurapiiriä, kunhan vain hiukankin olen ehtinyt tutustua tähän kaupunkiin. Me tulemme elämään täällä iloista elämää, eikö niin, rouva Hiltunen?

MINNA (*varovasti*): Tietysti, tietysti, rakas lapsi. Mutta sanoppa minulle muuten, miten on sinun omaisuutesi laita varsinaisesti.

MARY: Oh, isäukko järjesti sen monimutkaisesti. Osasta saan käyttää vapaasti korot, osa taas kasvaa korkoa korolle, kunnes menen naimisiin, jolloin saan senkin haltuuni.

MINNA (*hiukan ahneesti*): Niinkö, korkoa korolle? Ja naimisiin mentyäsi! Niin, niin, sinun on siis siltäkin kannalta edullista alkaa ajatella naimisiinmenoa.

MARY: Toistaiseksi minulle riittävät nekin rahat, joita saan. Ja jos tiukka tulisi, saan varmasti herra Bentonilta luottoa.

MINNA: Herra Benton? Muistelen...

MARY: Niin, hän on meidän lakimiehemme New Yorkissa. Mutta suokaa anteeksi, herra Hiltunen, ettekö tekisi minulle palvelusta ja menisi ostamaan minulle hiukan savukkeita, mieluummin englantilaisia?

AUKUSTI (*on kaikessa hiljaisuudessa riisunut kengät jaloistaan, hämillään*): Kyllä... kyllä minä... kunhan minä... (*Yrittää vetää kenkiä pöydän alla jalkaansa, nousee.*) Niin, kyllä minä, tuota...

MARY: Laji on samantekevä. En tiedä, mitä täällä on tarjolla. (*AUKUSTI poistuu perältä hiukan ontuen. Mary ottaa esille käsilaukkunsa ja kaivaa sieltä puuterirasian ja huiskun sekä poski- ja huulimaalitangot ja ryhtyy käsipeilin avulla itseään somistamaan.*)

MINNA: Mutta, hyvä lapsi, maalaatko sinä itseäsi?

MARY: Tietysti. Eikö täti maalaa?

MINNA (*kauhistuneena*): Minäkö, en toki. En milloinkaan ole maalannut.

MARY (*tarkastelee häntä hetkisen*): Se on vahinko. Anta-kaapas, kun minä näytän. (*Hän siirrähtää äkkiä Minnan luo maalitankoineen. MINNA vastusteleo nauraen, puolittain suuttuneena, mutta Mary maalaa hänen huuliaan ja poskiaa, puuteroi kevyesti ja näyttää hänelle sitten peiliä.*) No, eikö tulos ole tyydyttävä, vaikka teinkin sen niin hätäisesti ja vaikka nämä värit eivät ole tädin värejä?

MINNA (*katselee itseään peilistä hullunkuristen ilmeitten vaihdellessa kasvoilla*): Sinä olet äärettömän vallaton neiti, Mary... Sinä et ole saanut kasvatusta... Hm, niin, maalata nyt vanhaa ihmistä... Niin, niin, tällaisella maalaamisella voi salata paljon... Tosiaankin, se on hullunkurista, mutta... mutta minähän näytän todellakin... hm, nuoremmalta. (*Purskahtaa nauruun.*) Eikö totta, Martti?

MARTTI: Nähtävästi. Kaiketikin nuoremmalta. Neiti Auer voinee teille neuvoa kaikki kauneudenhoidon salaisuudet.

MINNA: Mutta, Mary, onko sinulla todellakin niin huonot silmät, että sinun pitää käyttää noita silmälaseja?

MARY: Huonotko? Ei suinkaan. Näitä silmälaseja pidän muuten vain. Se on muodissa.

MINNA: Mutta sehän on hirveä muoti.

MARTTI: Mutta ajatelkaas, että samalla kun maali tekee nuoremmaksi ja tuoreemmaksi, nuo lasit tekevät suorastaan hirveän oppineeksi. Ja onhan sekin jotakin.

MINNA (*hiukan ankarasti*): Martti, sinähän olet pisteliäs.

MARY: Viis siitä. Mutta nostakaapa tätä pöytää. (*Nostaa yhdessä Martin kanssa pöydän syrjään.*) Ja nyt hyvä täti, joko tahtoen tai tahtomatta. (*Hän nostaa tädin seisaalle ja rallattaen jotakin tanssikapppaletta taikka antaen grammofonin soida, jos sellainen on saatavilla, alkaa pyörittää Minnaa, joka vastustelee, mutta on pakotettu seuraamaan.*) Kas näin, kas näin! Ei tämä ole vaikeaa. Ja se tekee ruumiille niin hyvää. (*Pyörivät.*)

AUKUSTI (*on tullut takaisin ja seisahtuu peräovelle, ällistyneenä*): Mutta, mamma!

MARY (*rallattaa ja pyörittää, kunnes laskee Minnan irti*): Tämä oli siis ensimmäinen harjoitus. Ahaa, savukkeet tulivat. Suuri kiitos.

MINNA (*on vaipunut hiukan uupuneena tuolille*): No kyllä . . . no kyllä . . . pitää yhden tyttölapsen . . . ohhoh . . . (*Nauraa ja koettaa samalla olla vihaisen näköinen.*) Ei, en saa henkeä kulkemaan. (*Nousee ja ottaa kahvitartjottimen pöydältä, poistuen perältä.*)

MARY (*menee MARTIN luo ja katsoo häneen ärsyttävästi*): No, mitä sanotte, herra Pisteliäs? Vallankumous on alkanut. Saako olla savuke? (*Tarjoo kummallekin, ja molemmat ottavat. AUKUSTI polttaa kömpelösti.*) Eikö vauhtia ole jo aluksi? Muutos on tulossa. Ja sanokaa-pa, herra insinööri, miksi olette niin pisteliäs?

MARTTI: Siksi, etten oikein pidä liian varmoista ihmisistä tässä epävarmassa maailmassa.

MARY (*painokkaasti ja salaperäisesti*): Älkää sitten siitäkään olko liian varma. (*Käännähtää nopeasti ja poistuu perälle luoden ilkamoivan katseen miehiin.*)

MARTTI: No, Aukusti, mitä pidät suunnitellusta morsiamestasi?

AUKUSTI: Peijakas, siinäpä vasta tyttölapsi! Oliko . . . oliko hän maalannut mammaa?

MARTTI: Olipa niinkin.

AUKUSTI: Pirsetti, sepä vasta. Mutta muutoin, niin . . . Kun en vain niin pelkäisi.

MARTTI (*nauraen*): Sinä taisit häneen ihastua, vanhapoika?

AUKUSTI (*säpsähtäen*): Ihastuako . . . en tiedä . . . en suinkaan, mutta . . . on siinä, on siinä vauhtia . . .

MARTTI: Kyllä, niin paljon ainakin, että se saa sinut pyöräysiin.

AUKUSTI: Ja ne tanssiaiset . . . ja illalliset ja päivälliset . . .

MARTTI (*viattomasti*): Ja kaviaarit ja osterit ja tryffelit . . .

AUKUSTI: Niin no . . . mutta kyllä se on . . . Mutta peloitaa hän minua joka tapauksessa. Kun sai mammankin sellaiseksi.

MARTTI (*lähtien sivuovelle*): Niin, niin, alku on hyvä. Jatka vain, poikaseni. Vauhtia ei tule puuttumaan. (*Poistuu.*)

MINNA (*tulee perältä*): Aukusti, sinä et esiintynyt kovin eduksesi, mutta tähän oli alkua.

AUKUSTI: Mitä sinä, mamma, hänestä pidit?

MINNA: Niin, hän on kovin . . . kovin vapaa . . . ja rohkea. Hän ei ole saanut kotikasvatusta. Hän ei ollut ihan sellainen kuin ajattelin. Mutta hän on niin nuori, hän muuttuu ja tasaantuu. Kun hän joutuu olemaan sinun kanssasi, niin hänen luonteensa särmät hioutuvat. Mitäs sinä, Aukusti, pidit tulevasta vaimostasi?

AUKUSTI: Niin, en tiedä . . . Hän on niin erilainen kuin tytöt täällä . . . Mutta kun minua ei olisi niin peloitannut . . . Pitääkö minun opetella tanssimaan? Se on ihan varmasti mahdotonta.

MINNA (*mieltiväisenä*): Niin, hm, eihän tanssissa ole itessään mitään pahaa. Hm, jos tanssit hänen kanssaan . . . jos hän sitä tahtoo . . . niin en minä kiellä. Ja kuuluhan se seurusteluun. Sinä voitkin tästä lähtien liikua vähän enemmän ulkona.

AUKUSTI: Niin, niin, tohvelit siis saavat jäädä, tohvelit ja aamunuttu. Ja nuo kirottut liikavarpaat . . . Mutta, niin, hänessä on sellaista amerikkalaista vauhtia . . . niin, ja muutakin. Hän on hauska . . .

MINNA (*tyytyväisenä*): Kas nyt, eikö minun tuumani alunpitäen ollut oikea? Mitä? Alku on siis tehty. Ja vaikka hän ei olekaan ihan sellainen kuin olin ajatellut, niin hän on kuitenkin kahden miljoonan tyttölapsi. (*Poistuu perälle.*)

AUKUSTI (*yksin, puoliääneen*): Niin, niin, voi sitä olla puolensa naimisellakin.

TOINEN NÄYTÖS.

Sama näyttämö. Joitakin kuukausia myöhemmin.

AUKUSTI (*siistissä arkipuvussa, liivisillään, tekee vaivaloisesti vapaaliikkeitä*): Yks, kaks, kolme, neljä. Yks, kaks, kolme, neljä. Huh. (*Pysähtyy hetkeksi, huokailee ja aloittaa uudelleen.*) Yks, kaks, kolme, neljä.

MARTTI (*tulee sivulta*): Viisi ja kuusi. Hyvää huomenta! Sinä harrastat voimistelua.

AUKUSTI (*äreästi*): Harrastan. Pakko harrastaa. (*Vetää takin ylleen.*) Huh, kuinka on raskas olla! (*Koettelee päätään.*)

MARTTI (*heittäytyy istumaan nojatuoliin*): Sinä olit illalla ulkona.

AUKUSTI: Niin, kaupunginhotellissa. Maryn kanssa.

MARTTI: No, tanssitko?

AUKUSTI: En. Mieli teki, mutta en uskaltanut. Minun tanssitaiteini ei ulotu vielä tätä huoneistoa ulommaksi. Mutta siellä tuli maistettua. Enkä minä kestä mitään. Ja tupakoiduksi. Se on melkein yhtä paha.

MARTTI: Ja nyt miehellä on siis tavallinen krapula.

AUKUSTI (*synkästi*): Niin on. (*Hiljemmin.*) Eikö sinulla olisi, tuota noin...?

MARTTI (*nauraen*): Parannustako?

AUKUSTI: Niin.

MARTTI: En tiedä, mutta voinhan katsoa. (*Menee sivulle ja palaa hetkisen kuluttua lasi kädessään.*) Kas tässä annos lääkekonjakkia miedonnettuna.

AUKUSTI: Sepä mainiota, kiitos. (*Juo lasin tyhjäksi.*) Huh, kyllä se vaikuttaa. (*Istähtaa.*) Niin, tämä on ihmeellistä elämää.

MARTTI: Ehkäpä, entiseesi verraten. Muistatko vielä toiveita?

AUKUSTI: Hämärästi, samoin aamutakin iltapäivällä.

MARTTI: Ja sittenkin kestät?

AUKUSTI (*haaveellisesti*): Niin, minä kestäen. Ah, en tiedä vain, kuinka kauan. Epätietoisuus jäytää minua.

MARTTI: Poista epätietoisuus.

AUKUSTI: Sinun on helppo sanoa, joka olet kylmä kuin kala. Toista on minun, jolla on tunteellinen mieli ja hellä sydän. Ja onni ihan ulottuvilla ja kuitenkin niin kaukana. En minä tätä olisi ennen uskonut, en.

MARTTI: Ensimmäinen kerta jokaisella, niinhän lienee. Rakastunut korviaan myöten, poikaparka. Eikö sinua rohkaista?

AUKUSTI: Kunpa ymmärtäisin, mutta kun en ymmärrä. Naiset ovat julman omituisia ja oikullisia.

MARTTI: Todellako? Sinä olet varmasti ensimmäinen, joka olet tehnyt tuon havainnon, aivan varmasti ensimmäinen.

AUKUSTI: Sinä taidat pilkata minua.

MARTTI: En suinkaan. Minä en henno pilkata miestä, joka on niin rakastunut, että on taitanut menettää ruokahalunsaakin.

AUKUSTI: No ei sentään sitä. Mutta kuules, Martti, neuvo minua. Sinä olet niin paljon enemmän seurustellut naisten kanssa. Sano, miten heidät voi valloittaa.

MARTTI: Oh, tapoja on lukemattomia. Pääasiallisesti puhumalla.

AUKUSTI: Sepä surullista. Ja minä kun olen niin huono puhumaan. Illallakaan en osannut puhua mitään. Mary puhui, ja pankinjohtaja ja tuomari ja toiset naiset, mutta minä vain kuuntelin. Sanotaanhan, että vaikeneminen on kultaa.

MARTTI: Ei ainakaan silloin kun tahdotaan herättää naisen mielenkiintoa.

AUKUSTI: Voi olla. Minä olen nyt koetellut kaikkea. Minä olen luopunut tohveleista ja aamutakista. Minä olen voimistellut, niin, puolisen tuntia, jopa tunninkin päivässä. Minä olen pitänyt jaloissani puristavia kenkiä ja kaulassani ahdistavia länkiä. Minä olen uskaltanut ulkoilmaretkille. Minä olen harjoitellut tanssimaan. Minä olen ollut hirvittävässä seuroissa, tupakoinut ja ottanut ryyppyjäkin. Minä olin harjoittelemassa autonohjaajaksi, mutta siitä ei tullut mitään, sillä kouluttaja ei kahden päivän kuluttua suostunut luovuttamaan enää omaa autoaan. En minäkään olisi siihen omaani luovuttanut . . .

MARTTI: Ja kaikki nämä sankarilliset ponnistukset turhaan?

AUKUSTI: Siinähan se juuri onkin, etten tiedä. Se tyttö on paholainen.

MARTTI: So, so.

AUKUSTI (*kiihkeästi*): Niin vain on. Minä rakastan ja vihaan häntä samaan aikaan.

MARTTI: Se on totisen rakkauden merkki.

AUKUSTI: Väliin hän on niin ystävällinen, että monta kertaa olen aikonut kosia suoraa päätä. Mutta en tietenkään ole uskaltanut. Hän valikoi minulle kravatteja ja solmii ne, hän antaa minulle voimisteluohteja, hymyilee minulle, ja ykskaks hän taas kokonaiseen päivään ei ole minua näkevinään. Mitä minun on tehtävä voitakseni tuon ankeriaan?

MARTTI: Sinä edistyt huimaavasti. Sinua ei tuntisi samaksi kuin muutamia kuukausia sitten. Paholainen, ankerias . . . sinähän käytät vertauksia.

AUKUSTI: En minäkään enää tunne itseäni.

MARTTI: Niin, tyttö sanoi, että hän toimeenpanisi vallankumouksen. Sen hän on tehnyt. Täällä on nyt vauhtia.

AUKUSTI: Niin on, että hirvittää. Ja mamma. Niin, sinä vain et ole yhtynyt vauhtiin.

MARTTI: Luvut, luvut . . . Minähän olen nyt aivan kohta, muutamassa viikossa, valmis. Minä tarvitsen vauhdin itselleni.

AUKUSTI: Ja sitten tämä kaikki hienous. Minä en enää voi olla varma, olenko tarpeeksi hieno kylpyhuoneessa ollessani aatamina.

MARTTI: Koeta kestää, rikkaushan velvoittaa. Ja onhan sinulla seurapiiri.

AUKUSTI: Viis minä siitä välittäisin, kun vain saisin tytön.

Ja silloin tämä raataminen loppuisi. Siihen paikkaan.

MARTTI: Ei, minun täytyy taas lähteä pönttäämään.

Auttoiko lääke?

AUKUSTI: Kyllähän se yhden vaivan vei, mutta pääasiallista vaivaa ei niin vain viedäkään.

MARTTI: Pää pystyyn! *(Poistuu sivulle.)*

AUKUSTI *(vaipuu mahdollisimman veltoon ja mukavaan asentoon nojatuolissa ja ottaa esille takkinsa taskusta kirjan, jota lukee puoliääneen, mutta kuitenkin kuuluvasti):*
 »... yöpuku eli pyjama, arkipuku eli niinsanottu kavaiji, diplomaattitakki eli redingote, vierailupuku eli shaketti, iltapuvut frakki ja smoking...» *(Mumisee hetken, sitten selvemmin.)* »Shakettia käytetään vain aamupäiväpuvuna, se on, ennen kello kahdeksaatoista, minkä jälkeen se on ehdottomasti kielletty... Irtonaisia etumuksia ja kalvosimia ei ole lupa käyttää minkään puvun kanssa... Kravatin valintaan vaikuttavat vielä sellaiset seikat kuin puvun käyttötilaisuus, sääsuhteet, vieläpä oma mielentilakin...» *(Pää vaipuu hiljalleen alas; hän nukkuu ja alkaa hiljalleen kuorsata, kirjan pudotessa lattialle.)*

MINNA *(tulee kokonaan uudenaikaisessa puvussa ja maalatuna, pysähtyy, katsoo hellästi Aukustia ja nostaa kirjan maasta lukien puoliääneen):* »Herrasmiehen aapinen».

MARY *(hillityimmässä puvussa, ilman silmälaseja, tulee samoin perältä):* No niin, voimme taas aloittaa. *(Huomaa AUKUSTIN.)* Nukkuuko hän?

MINNA *(nyökäyttää päätään):* Nukkuu. Poikaparka on väsynyt.

MARY (*naurahtaa*): Niin, meillä oli eilen hauskaa. (*Menee Aukustin luo ja herättää hänet.*) Tanssiharjoitus, kuu-
letko?

AUKUSTI (*hieroo silmiään*): Mitäh?

MARY: Tanssimaan, tanssimaan!

AUKUSTI (*äreästi*): En minä tahdo . . .

MARY (*katsahtaa häneen suloisesti, hellästi*): Mutta, Aukusti,
kuinka sinä voit sanoa tuolla tavalla?

AUKUSTIN (*katse kirkastuu ja sulaa vihdoin leveään hymyyn*):
Niin, suo anteeksi, minua kun niin väsytti. Kyllähän
minä . . .

MARY: Tanssi virkistää. Kas niin, oppitunti alkaa. (*Panee grammofonin soimaan, taikka AUKUSTI alkaa hyräillä, jolla aikaa MARY ja MINNA kankeahkosti hetkisen tanssivat.*) Kyllähän tämä alkaa jo sujua. No, nyt sinä! (*MARY ja AUKUSTI tanssivat huomattavasti huonommin kuin edellä; jälkimäinen kompastelee ja kaatuu vihdoin, päästään pienen parahduksen ja nousee sitten vaivaloisesti seisomaan.*) Mihin sinua sattui?

AUKUSTI (*pitelelee hellävaroen selkäänsä, jonkun verran surkeasti*): Tänne vain, eihän se mitään . . .

MARY: No niin, lopetetaan tällä kertaa. Kiitoksia vain, Aukusti, harrastuksestasi . . . Hyvä siitäkin vielä tulee, oikein hyvä. (*Luo häneen suloisen katseen.*)

AUKUSTI (*autuaallisena*): Voi, mitäpästä . . . Kyllähän minä sinun kanssasi vaikka mitä . . .

MINNA (*on katsellut molempia tyytyväisenä*): No niin, lapset, minun täytyy lähteä valvomaan aamiaista. (*Poistuu perälle.*)

MARY: Oliko sinulla hauskaa illalla?

AUKUSTI: Tietysti, tietysti.

MARY: Mutta se ei tuntunut siltä. Sinähän et koko iltana sanonut mitään.

AUKUSTI: Kyllä minä sentään jotakin sanoin.

MARY: En minä vain muista. Mutta sinun täytyy oppia keskustelemaan enemmän.

AUKUSTI: Niin kai. Niin Marttikin sanoi.

MARY: Martti?

AUKUSTI: Niin, herra Koivu, tuo meidän sukulaistemme, kun kysyin, mistä naiset pitävät.

MARY (*navrahtaen hiukan katkerasti*): No, hän ei ainakaan täällä liiaksi koeta olla naisten mieliksi. Eihän hän puhu mitään, paitsi joitakin pisteliäitä huomautuksia.

AUKUSTI: Hän lukee nykyisin.

MARY: Se ei ole mikään puolustus.

AUKUSTI: Niin, en minä tiedä. Mutta, Mary, emmekö voisi lähteä aamiaisen jälkeen ajelemaan? (*Katsoo pyytävästi ja odottavasti toiseen.*)

MARY: Niin, siellä on kaunis ilma. Mutta ei ajelemaan. Menemme hiukan kävelemään. Minä teen vähän ostoksia.

AUKUSTI (*säteilee*): Kiitos, kiitos... Mutta kuule, Mary, mistä minä oikein juttelin, silloin kuin pitää jutella. Minä en vain keksi.

MARY: No, joko toisen taikka omista harrastuksista taikka kaupungin kuulumisista taikka taidejuoruista taikka sellaisesta.

AUKUSTI (*menee innokkaasti nurkassa olevan kaapin luo ja tuo sieltä paksun kirjan*): Katsos, Mary, tässä on minun postimerkkikokoelmani arvokkain osa. Ymmärräthän?

MARY: Ymmärrän kyllä. Mutta siitä en välitä. Minä luulen, etteivät postimerkit yleensä kinnosta naisia. Eikä sinun sitäpaitsi tarvitse vaivautua minun kanssani keksimään puheenaiheita. (AUKUSTI on nolon näköinen.) Kyllähän me ymmärrämme toisemme muutenkin. (AUKUSTIN kasvat kirkastuvat silmänräpäyksessä.) Hm, muuten voisit käydä rohdoskaupassa minun asiallani. Kas tässä on lista, mitä sinun pitää ostaa. (Antaa hänelle listan, jonka AUKUSTI ottaa vastaan syvään ja kömpelösti kumartaen.)

AUKUSTI: Heti paikalla. En viivy monta hetkeä.

MARY (*jälleen huolettomasti*): Ei sillä ole niin kiirettä. (AUKUSTI poistuu sekavan näköisenä perältä.)

MARTTI (*on tullut sivuovelle edellisen repliikin aikana, mahdollisimman kylmästi*): Hyvää huomenta! (Aikoo mennä huoneen poikki.)

MARY (*hiukan säpsähtäen*): Hyvää huomenta! Teitä näkee harvoin.

MARTTI: Niin, minähän olen useimmiten täällä kotosalla.

MARY: Oliko tuo tarkoitettu piikiksi?

MARTTI (*kohauttaa olkapäitään*): En tiedä. (Aikoo mennä.)

MARY (*nopeasti*): Herra Koivu, hetkinen. Minulla olisi teille hiukan puhuttavaa nyt, kun olemme kahden kesken.

MARTTI (*pysähtyen*): Minulleko? Mitä ihmettä!

MARY: Istukaa, olkaa hyvä. (MARTTI *tottelee.*) Katsokaas, teidän käytöksenne, kuinka sanoisin, on minua kummastuttanut.

MARTTI: Olisiko mahdollista? Ja missä suhteessa?

MARY: Te olette ollut omituinen . . .

MARTTI: Jokainen ihminen on omituinen. En suinkaan ole ollut epäkohtelias.

MARY: Oh ei, ei suoranaisesti, mutta sitä enemmän välillisesti. Te olette koettanut kaikin tavoin osoittaa minulle ylenkatsettanne. Mistä syystä?

MARTTI: Ylenkatsetta! Tuskinpa. Se olisi liikaa. Mutta se on ehkä totta, etten pidä teistä. Tapanani ei ole kierrellä.

MARY (*osoittaen kiihtymyksen merkkejä*): Onko tuo mielestänne kohteliasta?

MARTTI: En tiedä, mutta totta se on. Ja ehkä on parempi, että sanon sen suoraan julki: en pidä teistä.

MARY: Siis elämäntavastani.

MARTTI: En siitäkään. Se ei minulle lainkaan kuulu, mutta kun ryhdyitte pitämään kuulustelua, niin minä vastaan. Sellaisena kuin nyt täällä elätte ja olette, te voisitte saada lampaankin raivostumaan, saati täysikasvuisen ja omasta mielestään myös täysijärkisen miehen.

MARY: Niin, minä huvittelen, te tarkoitatte sitä.

MARTTI: En, vaan sitä, että pidätte ympäristöänne narri-
nanne. Minulla ei totisesti ole halua liittyä siihen saattueeseen.

MARY (*kylmästi*): Olisipa hauska tietää, mitä oikein tarkoitatte. Selittäkäähän!

MARTTI (*kuohahtaen*): Hyvä, jos tahdotte selityksen, saatte sen. Te tulitte tänne nuorena, rikkaana, huimapäisenä ja suuresta maailmasta, tulitte pienelle paikkakunnalle, vanhanaikaiseen ja vielä vanhanaikaisempaan perheeseen, omituiseenkin kieltämättä. Te tahdoitte muuttaa ja mullistaa kaikki.

MARY (*ilkamoivasti*): Ja minä mullistinkin.

MARTTI: Niin teitte. En tiedä, mikä lie ollut parempi, entinen vai nykyinen olotila, mutta ei nykyinen ainaakaan minua miellytä. Te olette ravistanut heidät heille, saanut seuraamaan tahtoaanne ja menemään suoranaisiin narrimaisuuksiin. Mutta tietäkää, ettei voittonne ole saavutettu puheittenne ja esimerkkienne voimalla, vaan sillä, että teidän tiedetään jotakin omistavan, tiedetään teidän olevan »kahden miljoonan tyttölapsen». Siinä selitys. Ellei teillä niitä olisi, olisi teille vain naurettu ja sitten osoitettu teidät ovelle. Mutta tämä on pikkuseikka. Pahinta on, että te annatte heille ihan vääriä toiveita, molemmille, sekä äidille että pojalle, äidille myötäjaisistä ja pojalle myöntävästä vastauksesta. Ja kuitenkin he ovat omalla tavallaan kunnan ihmisiä, varsinkin poika, sillä äiti ajattelee liiaksi poikaansa ja rahoja, ajattelee niitä mahdollisesti kunnanikin kustannuksella.

MARY (*hypähtäen pystyyn*): Ja tämän te uskallatte sanoa minulle?

MARTTI: Minä uskallan paljon enemmänkin. Te kiusaatte poikaparkaa, pidätte häntä kuin seurakoiraa, juoksutatte ja hyppyytätte, olette kuuma ja kylmä ja tiedätte kui-

tenkin varmasti, ettette hänestä huoli. Hän on hyväsydäminen ja rehellinen, mutta hänen hemmoiteltu, mieltömän hemmoiteltu kasvatuksensa on tehnyt hänestä auttamattoman nahjuksen.

MARY (*vavisten vihasta*): Ja mistä sen tiedätte, etten hänestä huolisi? Jos päähäni pälkähtää, voin vaikka itse kosia.

MARTTI: Sepä olisi hauskaa. Epäilemättä te voisitte suutuspäissänne tehdä senkin, mutta se ei todista mitään.

MARY: Ja mistä te tiedätte, että he niin kiinteästi ajattelevat perintöäni?

MARTTI: Kahden miljoonan myötäjäiset ovat näillä kulmakunnilla vaikeasti unohdettava pikkuseikka. Ja nyt olen toivottavasti selvittänyt nämä asiat. Ilmoitan vain, että huomenna taikka ylihuomenna matkustan, niin että pääsette seurastani.

MARY: Hyvä, vai te matkustatte? Mutta minä pidän huolen siitä, että te sitä ennen saatte nähdä, että kaikki väitteenne ovat luulottelua, että ne ovat vääriä, vääriä, vääriä...

MARTTI (*ankarasti pelästyen*): Aiotteko todella, todella tehdä jotakin sellaista, mikä tekee sekä teidät että tuon miehen ikuisesti onnettomiksi. Voi, ettehän? (*Hellästi.*) Sitä en tarkoittanut.

MARY (*taistellen liikutustaan vastaan*): Peruuttakaa siten sananne.

MARTTI (*hiljaa*): Sitä en voi. Teidän on tunnustettava menetelleenne väärin.

MARY: Ei milloinkaan. Se on teidän tehtävä.

MARTTI: Ei milloinkaan myöskään. En kunnioita rikkaita naisia, jotka rikkautensa turvissa ottavat itselleen kokonaan vääriä etuoikeuksia. Hyvästi! (*Poistuu perältä, jättäen Maryn seisomaan keskelle lattiaa ja puristelemaan käsiään.*)

MARY (*äärimmäisen kiihtyneenä, menee peräovelle, ja huutaa*):
Minna-täti, Minna-täti!

MINNA (*tulee pelästyneenä*): Mikä nyt on, Mary?

MARY (*kuin edellä*): Tilatkaa auto heti, heti...

MINNA: Auto? Mitä varten?

MARY (*melkein suunniltaan*): Auto, auto vain... (*Syöksähtää sivupöydän ääreen, ottaa paperia ja kynän ja ryhtyy kiihkeästi kirjoittamaan.*)

MINNA (*on syöksynyt ulos, ja hänen kuullaan soittavan ja puhuvan*): 21 24! Niin, niin... Onko autoasemalla? Lähettäkää tänne heti auto leskirouva Hiltusen talon eteen. Niin, heti! (*Syöksähtää sitten takaisin huoneeseen.*) Mary, mikä sinulle nyt on tullut? (*Kun MARY ei vastaa, vaan jatkaa kiihtyneenä kirjoittamistaan, syöksähtää hän ihan likelle.*) Mary, mikä sinun on?

MARY: Ei mikään, ei mikään... vain muuan tärkeä asia. Onko... onko lennätinkonttori kaukana?

MINNA: Lennätinkonttori? Ei, ei ole. Autolla pääsee sinne muutamassa minuutissa.

MARY (*hypähtää pystyyn ja rientää peräovelle törmäten juuri saapuvaan Aukustiin, joka yrittää ojentaa hänelle pientä myttyä*): Pois, pois! (*Katoaa.*)

AUKUSTI (*jää seisomaan tyhmistyneenä ovelle, katsellen hänen jälkeensä*) Mi... mitä...?

MINNA (*lyöden kätensä ristiin*): Siunaa ja varjele, mikä siihen tyttöläpseen nyt oikein meni?

AUKUSTI: En, en minä vain tiedä... En minä ollut kuin muutaman minuutin poissa... Ja silloin hän oli ihan rauhallinen...

MINNA (*koettaen rauhoittua*): Mutta ei kai sillä mitään ihmeellisempää. Se on vain niin vilkasverinen.

AUKUSTI: No sellainen juuri se on. Sillä on veri kuin tulta ja tulikiveä ja ruutia ja muutakin. Sinne se vain katosi...

MINNA: Niin, ja autolla. Minä soitin auton. Lennätinkonttoriin...

AUKUSTI: Mutta minne sillä tuli nyt niin ihmeen kiireessä hätä lähettää jotakin sanomaa?

MINNA: Kukapa ne tietää, tuollaiset miljoonanomistajat. Niillä on kyllä asioissaan hoitelemista.

AUKUSTI (*naurahtaa*): Mutta en minä vain itsestäni saisi tuollaista kiirettä syntymään, vaikka minulla ei olisi mitään muuta kuin miljoonia, en sitten millään.

MINNA: Kuules, Aukusti, ette te suinkaan ole riidelleet?

AUKUSTI: Mekö? Eikö mitä. Miten se olisi mahdollista? Minun kanssanihan on melkein mahdoton päästä riitaan, eikähän kukaan yksinään voi riidellä. Ei, meillä on hyvät välit, varsinkin tänään. Eihän sitä tiedä, minne tuuli kääntyy, mutta nyt pitäisi olla ihan tyyntä.

MINNA: Milloin sinä aiot kosia?

AUKUSTI (*tuskastuneesti*): En minä tiedä. Silloin kai, kun uskallan.

MINNA: Mutta sinun on uskallettava. Maryn ympärillä pyörii miehiä vaikka kuinka paljon. Muista sekin.

AUKUSTI: Kyllähän minä sen tiedän, mutta sittenkin. Hirvittää. Väliin tuntuu ihan varmalta toinen, väliin toinen. Ja voitko sinä mamma sitä ymmärtää, että Mary on aina toisinaan niin perin ystävällinen ja väliin taas niin kylmä ja kalsea, että melkein vilu tulee? En minä vain sellaista ymmärrä.

MINNA (*nauraen*): Voi, voi, poikaparka, etkö sinä tiedä, että sehän on tyttöjen ainainen tapa. Pitää se sinusta ihan varmasti, saat uskoa.

AUKUSTI (*epäillen*): Ehkä pitääkin, mutta kuinkahan paljon, jokohan ihan niin paljon kuin tarvitaan siihen kristillissiveelliseen avioliittoon. Sitä minä en vain tiedä enkä osaa arvatakaan.

MINNA: Älähän huoli, älähän huoli. Älä masennu. Ajattele, että siinä on kaunis tyttö, nyt varsinkin, kun on ruvennut pukeutumaan enemmän ihmisten tavalla ja jättänyt nuo kauheat silmälasit pois. Niin, siinä on tyttö ja tytöllä kaksi miljoonaa.

AUKUSTI: Kunpa ei olisikaan noita miljoonia. Silloin minäkin paremmin uskaltaisin.

MINNA: Tyhjäähän saa pyytämättäkin. Pidä sinä vain tyttö sekä miljoonat. Raha on hyvä olemassa sekä vieressä että varana.

AUKUSTI: Ka, jos saan, niin pidän. Jos en saa, niin ei siitäkään murhetta ole.

MARTTI (*tulee perältä*): Hyvää huomenta!

MINNA (*vilkaasti*): Olitko ulkona? Näitkö Marya?

MARTTI: Ulkona kyllä pistäysin, mutta Marya en nähnyt. Kuinka niin?

MINNA: Katsos . . . minä sain ihan sydämentykytyksen. Onhan Mary vilkas tyttö, mutta en minä häntä tällaisena vielä ole nähnyt, en sitten likikään. Yhtäkkiä, muutamia minuutteja sitten ottaa ja huutaa keittiöön: »Minna-täti, Minna-täti, tilatkaa auto, tilatkaa auto heti, heti . . .» Oli sillä sitten kiire! Se kirjoitti jotakin tässä ja sitten suoraa päätä ulos. Ihan oli tämän meidän Aukustin nurin työntää. Ja sitten autoon ja lennätinkonttoriin.

MARTTI (*levottomana*): Lennätinkonttoriin? Mitä hän sinne?

MINNA: No sitä samaahan me tässä Aukustinkin kanssa juuri aprikoimme. Kyllä sillä mahtoi olla eri kiireellinen asia, mutta en minä vain käsitä mikä. Kenelle hän sähköttäisikään? Eihän hänellä ole tuttuja muuta kuin kaupungissa ja sitten siellä Amerikassa.

MARTTI: Niin, Amerikassa . . . Jos hän olisi äkkiä muistanut jonkin unohtamansa kiireellisen asian ja riensi sen toimittamaan.

MINNA: Jotakin sellaista se varmaan oli. Mutta aamiaista ei saa unohtaa. (*Poistuu perältä.*)

MARTTI: Tyttö ei ole oikeilla jäljillä.

AUKUSTI: Kuinka niin?

MARTTI: Minulla on sellainen aavistus.

AUKUSTI: Tiedätkö sinä jotakin?

MARTTI: En oikeastaan, mutta sinä saanet valmistua yllätyksiin. Kirottua, että pitikin sattua niin.

AUKUSTI: Minkä sitten?

MARTTI (*ärtyneesti*): Sen vain.

AUKUSTI: Niin, merkkilliseltä tämä kaikki tuntuu, ikäänkuin olisi jossakin hullun myllyssä. Hohhoh, se tyttö ei tiedä mitä oikein tekisi. Väliin on lauhkea ja herttainen kuin vuona, väliin taas kuin kiukkuinen kissa, kynnet sojossa. Äiti vaatii minua kosimaan ja on varma onnistumisesta. Mary on muka minuun rakastunut. Ja minä itse! Niin, kukapa minussa enää tuntisi entistä Aukustia! Se mennyt aika on kuin unennäköä. Mieli tekisi, mutta ei hirviä. Ja täällä sydämessä takoo ja pompottaa. Ei, minusta ei enää milloinkaan tule sitä tyyntä ja mukavaa meidän Aukustia, ei ikinä.

MARTTI: Siitä voit lyödä vaikka vetoa, kunhan tämä leikki on leikitty loppuun.

AUKUSTI: Niin, minä olen joko onneton jonkun aikaa, sillä en minä ikääni jaksakaan, taikka minä olen sitten ikionnellinen ja miljoonamies. Mutta kumpi, kumpi?

MARTTI (*töykeästi*): Kysy, kysy tytöltä, et sinä sitä muuten saa tietää.

AUKUSTI: Hm, etkö sinä voisi jotenkuten, noin hienosti, sitä edeltäpäin tiedustella? Minä en näet käsitä muita kuin suoria ja selviä sanoja.

MARTTI (*katkerasti*): Ei ole minusta miksikään puhemieheksi tässä paikassa.

AUKUSTI (*alakuloisesti*): Hm, kukaan ei tahdo auttaa, ei kukaan. Naiminen taitaa olla niitä asioita, jotka on itse hoidettava.

MARTTI: Aivan varmasti. Mutta minun on vielä luettava. Sekin vielä tässä, tuo juuttaan tentti ja tutkinto. (*Poistuu sivulle.*)

AUKUSTI (*yksinään, istuu nojatuoliin, huokaisee ja alkaa alakuloisesti hyräillä huojutellen ruumistaan.*)

MARY (*tulee sisään perältä, uhmaavin ilmein, mutta tyynenä.*)

Kas niin, nyt on asiani toimitettu.

AUKUSTI (*hyvähtäen pystyyn*): Mikä ihmeen asia se oli?

Mamma ihan säikähti ja melkein minäkin.

MARY (*heilauttaa päätään*): Sitä en voi sanoa. Mutta se oli hyvin tärkeä asia. Mitä te oikein säikähditte?

AUKUSTI (*nauraen huojentuneena*): En minä oikeastaan tiedä. Kaipa niin tulisen kiireistä lähtöä.

MARY (*nauraa myös*): Katsos, kun minulle tulee joskus kiire, en siedä kyselyjä. No niin, mitenkä nyt on meidän kävelymatkamme laita, Aukusti?

AUKUSTI (*sykähtäen ilosta*): Tietysti me menemme, jos sinä vain suostut.

MARY: Minähän taas suostun. (*Iskee hänelle iloisesti silmää.*) Kuuleppa, sinä taidatkin pitää minusta hiukan?

AUKUSTI (*hätääntyen kokonaan*): Jaa niin, että minäkö... pitää... kyllä tietysti. Voi, voi... Minä pidän... niin, minä... minä...

MARY: No sinähän olet käynyt kankeakieliseksi tänään.

AUKUSTI: Niin, niin, jos sinä tietäisit... tietäisit...

MARY: Enhän minä mistä tiedä, kun sinä et sano.

AUKUSTI (*vavahtelee rajusti, sulkee sitten silmänsä ja heittäytyy Maryn jalkojen juureen huutaen*): Minähän rakastan... rakastan sinua, Mary.

MARY (*väistäen hiukan Aukustin kiihkeyttä*): No mutta, Aukusti, nouse heti ylös. Tuo ei sovi.

AUKUSTI (*polttaen kaikki sillat takanaan, kiihkeästi*): En, en nouse. Kuule, Mary, minä en ole milloinkaan, milloinkaan rakastanut muuta kuin omaa itseäni. Minä olen pelännyt kaikkia naisia, kaikkia. Sinua minä pelkäsin ihan hirveästi, alussa, tiedätkö . . . Ja pelkään vieläkin. Mutta minä rakastankin nyt . . . Ja sinua vain. Minä olen kai rakastanut ensimmäisestä päivästä lähtien, ihan totta, silloin kun sinä tulit ja olit niin hirveän reipas ja rohkea ja vapaa. Ja sitten sinä olet ravistellut minut ylös, hirveästi ravistellut, pakottanut kaikkeen, mitä en ollut tehnyt, ja minä olen kulkenut kuin kuumeessa, kun en ole uskaltanut sinulta mitään kysyä. Tämä aika on ollut minulle ihan mahdoton . . . Usko tai älä. Kaikki, melkein kaikki entinen on minussa kuollut, mutta en tiedä, tuleeko sen tilalle mitään. Mary, sinun täytyy vastata minulle. Minähän kyllä tiedän, etten minä ole mitään enkä oikeastaan sitäkään, mutta sittenkin toivon, että vastaisit myöntävästi. Ja, aina minä rakastaisin sinua ja kaikessa tottelisin sinua enkä enää mammaakaan. Mary, sinun täytyy vastata. Niin, nyt minä olen sanonut kaikki, menköön sitten vaikka minne . . . Parempi olisi, ettei sinulla olisi noita miljoonia, mutta kun on, niin olkoon. Minä aion joka tapauksessa ryhtyä tekemään oikeaa työtä, niin etten rikkauksia tarvitsekaan.

MARY (*on kuunnellut sanatulvaa voimatta hetkeksikään keskeyttää*; MARTTI *on pistäytynyt sivuovella nähden kohtausten ja poistuen heti nopeasti*; vihdoin jyrkästi): Aukusti, ellet heti nouse ylös, lähden minä pois.

AUKUSTI (*kavahtaa äkkiä pystyyn, niin että kaatuu, mutta nousee sitten seisomaan*): Minä tottelen, minä tottelen.

MARY: Istu tuohon. (*Osoittaa tuolia, ja AUKUSTI tottelee nopeasti, katse koko ajan kiinnitettynä Maryyn, niin että on vähällä jälleen kaatua tuoleineen.*) Ja nyt minä sanon sinulle jotakin. Aukusti, sinä olet hyvä mies. Sinä olet parempi mies kuin itse osaat luullakaan. Niin, minä olen ravistellut sinua, ehkä suorastaan rääkännyt.

AUKUSTI: Ei, et suinkaan . . .

MARY: Anna minun puhua. No niin, ravistelu on tehnyt sinulle hyvää, oikein hyvää. Sinussa on heikkouksia, mutta kenessä niitä ei olisi. Määrätyllä tavalla minä sinua kunnioitan.

AUKUSTI: Se on sanottu ensimmäinen kerta elämässäni.

MARY: Niin, kunnioitan sinua, mutta en ainakaan vielä rakasta, rakasta siten kuin minä käsitän rakkauden. Mutta ehkä . . .

AUKUSTI (*nousee kiljaisten*): Ehkäkö . . . ehkäkö . . . taivasten talikynttilät, kuulinko minä oikein, että ehkä?

MARY (*hymyillen*): Kuulit kyllä, mutta »ehkä» ei suinkaan merkitse samaa kuin »kyllä». Minä ehkä voin mennä naimisiin kanssasi . . .

AUKUSTI (*on välillä laskeutunut istumaan, mutta säntää jälleen ylös*): Naimisiinko? Minun kanssani? Niin, niin, Martti sanoi, että minulle sattuisi tänään yllätyksiä!

MARY (*nopeasti, sävyään vaihtaen*): Sanoiko herra Koivu jotakin sellaista?

AUKUSTI: Sanoi, sanoi. Hänen silmältään ei välttä mikään.

Sanoi senkin, ettet sinä ole oikeilla jäljillä, vaikka en minä sitä taas käsitä.

MARY (*on vaiti jonkun aikaa, sitten rauhallisemmin*): No niin, mitäpä siitä. Niinkuin sanoin, voin ehkä mennä naimisiin kanssasi, mutta minä tarvitsen ajatusaikaa, ehkä huomiseen, ehkä kauemmaksi. Ehkä voin antaa vastauksen jo tänään.

AUKUSTI: Voi, voi, kyllä tämä odotusaika tulee olemaan minulle jännityksen aikaa. Enhän minä enää mahdu nahkoihini, en, en millään.

MARY (*hymyillen*): No no, ei saa olla niin kärsimätön. Sinähän olet hurjempi kuin paras romaanisankari.

AUKUSTI: Niin olenkin, sillä he rakastavat vain kielellään, mutta minä rakastan kielellä, mielellä ja kaikella, niin. Voi, Mary, sano, ettei odotusaika, tuo miettimisaika, tule liian pitkäksi.

MARY: En luule sen tulevan pitkäksi. Ehkä jo tänään saat vastauksen.

AUKUSTI (*huutaa*): Siis sovittu, sovittu: tänään, tänään!

MINNA (*tulee perältä*): Mitä ihmettä se meidän Aukusti täällä oikein huutaa. Ihanhan sinä olet päästäsi pyörällä.

AUKUSTI (*rientäen Minnaa vastaan*): Voi mamma, Mary ja minä . . .

MINNA (*pysähtyen äärimmäisen yllätettynä ja iloissaan*): Mary ja sinä?

AUKUSTI: Voi, Mary, minä en voi olla sitä kertomatta. Niin, mamma, Mary ja minä . . .niin, minä kosin Marya . . .

MINNA (*on valmiina rientämään Maryn luo*): Ja Mary?

AUKUSTI (*haltioituneena*): Niin, ja tiedätkö, Mary ei vastannut kieltävästi!

MINNA (*ymmällä*): No, mitä hän sitten vastasi?

AUKUSTI (*on hetkisen myös ymmällä*): Niin, hän ei vielä vastannutkaan. Mutta hän sanoi, että hän e h k ä menee minun kanssani naimisiin ja että hän e h k ä antaa vastauksen jo t ä n ä ä n.

MINNA (*rientää Maryn luo ja sulkee hänet syliinsä*): Voi, Mary, tee niinkuin sydämesi käskee, parempaa vaalia et kuitenkaan voi tehdä. Usko minun, muodollisen hoojasi, sanaa. Minä annan kyllä sinulle siunaukseni.

MARY (*jonkun verran hämillään, mutta silti liikutettuna ja huvitettuna*): Mutta, rakas täti, enhän minä ole vielä luvannut muuta kuin että ehkä annan vastauksen tänään. Ja sen olen sanonut, etten minä Aukustia varsinaisesti rakasta.

MINNA (*kiireisesti*): Ei se mitään, ei se mitään, vaikka et niin varsinaisestikaan, kunhan sen verran. Opit sitten rakastamaan. Ja voi, hyvät lapset, kuinka teidän tulee hyvä olla. Ostatte itsellenne hyvän talon, elätte kuin Herran kukkarossa, Aukusti pitää sinusta huolta, ja sinä olet Aukustin ainaisena ilona. Eikä teillä tule olemaan huolta huomisesta, ei maallisesta tavarastakaan, voi, voi, lapset, kuinka tämä käy hyvin.

MARY (*hiukan kärsimättömästi*): Mutta, täti, enhän minä ole luvannut vielä mitään, en mitään. Minä en vielä tiedä, kuinka kaikki kääntyy.

MINNA: Mutta sinä kyllä lupaat, sen minä tiedän, sinä lupaat, sillä Aukusti on hyvä poika, oikein hyvä. Voi, voi lapset, kuinka minä onnittelen teitä.

MARTTI (*astuu samassa sisään*): Oh, minä taisin häiritä. (*MARY joutuu hämilleen, mutta sitten nousee uhmaava ilme hänen kasvoilleen.*)

MINNA: Ei mitenkään, ei mitenkään. Mary ja Aukusti vain ovat melkein kihloissa.

AUKUSTI (*koomillisen juhlallisesti*): Niin, melkein. Mary menee ehkä minun kanssani naimisiin.

MARTTI (*luo pitkän silmäyksen Maryyn*): Minun täytynee siis onnitella. (*Hän kumartaa.*)

MARY: Oi ei, ei, minä en ole sanonut mitään ratkaisevaa, en mitään. Minä lähden nyt huoneeseeni. (*Poistuu kiireesti perältä.*)

MINNA (*hieman tekohurskaasti*): Niin, niin, ihmeelliset ovat kohtalon tiet. Minä muistan, että edellisenä yönä, kun Mary saapui, minä näin sellaisen unen, että Aukustin elämä kääntyi kokonaan uusille urille. Ja se kääntyykin.

AUKUSTI: Johan se on kääntynytkin. Nyt en enää syö yksistään läskiä ja puuroa, en kävele yksinomaan tohveleissa enkä heti saa liikavarpaita, jos vedän kengät jalkaani, enkä nuhaa, jos tuulenviima sattuu nenää si-paisemaan. Minä olen jo kokonaan toinen mies, minä. Heh, heh. (*Tepastelee ylpeästi edestakaisin Minnan katsolessa hyväksyvästi ja Martin katkerasti hymyillessä. Aukustin katse muuttuu äkkiä noloksi.*) Mutta siinä on sittenkin se, ettei »ehkä» ole »kyllä».

MINNA: Älä heittäydy alakuloiseksi. Asiat ovat hyvällä tolalla. Mutta tänä päivänä ei kai aamiaista saada koskaan.

AUKUSTI: Minun ei ole nälkä eikä jano eikä vilu. (MINNA poistuu perältä.)

MARTTI: Sinä olet siis melkein onnellinen sulhasmies.

AUKUSTI: Niinhän minä, melkein. Voi, voi, kun tämä päivä päättyisi ja saisin varmuuden. Mutta tiedätkös, kosinta kävi helpommin kuin luulinkaan. Ei se ollut niinkään vaikeaa, kun vain pääsi alkuun, kun vain uskalsi. En minä tiedä, mikä toikaan sanat suuhun, mutta kyllä niitä vain tuli.

MARTTI: Jaa, en minäkään.

AUKUSTI: Ihmeellistä se oli, niin ihmeellistä, etten oikein jaksa uskoa, että minä olen minä.

MARTTI: Niin, jos muistat itsesi joitakin kuukausia sitten, ei sinun tarvitsekaan uskoa. Mutta katso peilistä.

AUKUSTI: Niin, hän sanoi, ettei hän minua varsinaisesti rakastanut, mutta että hän määrättyllä tavalla minua kunnioittaa ja ehkä voisi mennä minun kanssani naimisiin. Minä en ymmärrä tuota ehkä-sanaa. Mutta tänäänhän se selviää, tänään. Ei, täytyy mennä jonnekin päätä selvittämään. Uskotko, että tällainen panee miehen sekaisin?

MARTTI: Uskon kyllä, kun minunkin pääni on melkein sekaisin, vaikken olekaan kosinut.

AUKUSTI: Jaa, kun oikeastaan ajattelen (*lapsellisen ylpeästi*), niin jos tämä yritys sittenkin epäonnistuu, minä en seuraavalla kerralla olekaan aloittelija.

MARTTI: Rukkasiako saamaan?

AUKUSTI: Ei, vaan kosimaan ja voittamaan, melkein. (*Poistuu perälle.*)

MARTTI (*alkaa kävellä edestakaisin, ottaa kukan maljakosta, katselee sitä hetkisen, puristaa sen äkkiä rikki ja heittää kiukkuisesti maahan. MARY on juuri silloin tulossa perältä, näkee sen ja hymähtää salavihkaa. Martti näkee hänet, mutta ei sano mitään. He katselevat toisiaan hetkisen vihamielisinä ja uhmaavina.*)

MARY: Niin, voitteko sanoa, onko täällä vielä jotakin luettavaa kirjaa? Minun hermoni kaipaisivat nyt sitä.

MARTTI (*pysähtyy hänen eteensä, raivoisasti*): Ja minun hermoni kunnollista tappelua.

MARY: Ei suinkaan vain minun kanssani?

MARTTI: En tappele pahankuristenkaan neitosten kanssa. (*Kääntyy ja lähtee sivulle.*)

MARY: Hei Koivu!

MARTTI (*pysähtyy*): Niin.

MARY: Mitä te oikein vihoittelette?

MARTTI: Älkää olko naurettava. Te olette jo niin paljon muuta, että se saisi jäädä.

MARY: Ja mitä sitten?

MARTTI (*aivan suunniltaan*): Te harkitsette juuri kaksinkertaista murhaa, niin juuri (*kaameasti*) murhaa.

MARY: Jopa teillä on nimityksiä!

MARTTI: Asian mukaan. Ensiksikin harkitsette oman itsenne henkistä teloitusta ja joskus sitten samoin Aukustin. Tähän saakka pidin teitä jossakin määrin ajattele-

mattomana, syyntakeettomana. Mutta nyt te tiedätte, mitä teette. Ihan selvästi tiedätte. Ette rakasta tuota ehkä-sulhastanne. Ette milloinkaan tule rakastamaan. Kunnioitatte häntä määrätyllä tavalla. Jokainen kunnioitusta nauttiva henkilö ei kelpaa puolisoiksi. Mutta te tahdotte nyt kostaa minulle, todistaa vaikka millä tavalla, että minä olin väärässä. Olinkin ehkä hiukan väärässä. Teidän keimailunne Aukustin kanssa ei ollut kovinkaan harkittua, mutta huomasitte kyllä, mihin se johti. Kun sitä teille huomautin, suutuitte silmittömästi ja nyt tahdotte sen laihan ilon takia, että voisitte ainakin väittää minun puhuneen perättömiä, vain sen takia tehdä suunnattoman mielettömyyden.

MARY: Minä vastaan itse mielettömyyksistäni. Aukustista tulisi varmasti mitä auliin ja mukavin aviomies.

MARTTI: Ja loppumattomiin viehättävä ja kiinnostava.

MARY: Minä en vaadi kaikkea. Tyydyn vähempään.

MARTTI (*nauraa*): Tekö vähempään? Te ette tyydy muuhun kuin aina ja ehdottomasti oman tahtonne perille-ajamiseen. Siihen te tyydytte, ette mihinkään muuhun. No niin, minä olen tehnyt velvollisuuteni, olen varoittanut teitä kahdesti. Toista puolta en voi varoittaa. Se voitaisiin tulkita ja tulkittaisiinkin väärin. Niin että olkoon onneksi! Näettepähän kerran.

MARY (*hilliten itseään*): Mutta miksi te, herra Koivu, alusta pitäen kohtelitte minua pilkallisesti?

MARTTI: Siksi, että nähdäkseni olitte kelvottomasti kasvatettu, itserakas ja mahtaileva, hm, neitokainen. Sitten

katsellen »ravisteluanne», pidin teitä sydämettömänä ja nyt pidän teitä sekä riidanhaluisena että mielettömänä. Riittääkö?

MARY: Ja min käläinen luulette itse olevanne? Te olette sokea, vaiteliaan ylpeä ja sittenkin hillitön. Riittääkö?

MARTTI (*jollakin tavoin ymmällä*): En ymmärrä.

MARY (*poistuen perältä*): Ajatelkaa, ajatelkaa ja eritelkää. Hahhaa! Te olette mestari paljastamaan toisia, mutta koettakaapa paljastaa itsenne. Minä olen teistä jo selvillä. Näkemiin, herra riitakumppani! (*Poistuu.*)

MARTTI (*hänen poistuessaan*): Mitä hittoja hän tarkoitti? (*Tarttuu otsaansa.*)

AUKUSTI (*tulee sivulta*): Minä en tänään kestä missään. Olen kuin sijaton sielu. (*MARTTI ei vastaa.*) Mitä ihmettä? Et sinäkään tunnu olevan entisesi. Painavatko ne tenttiluvut?

MARTTI (*ärähtäen*): Hiiteen tässä tentit!

AUKUSTI (*osaaottavasti*): Mutta mikä sinua vaivaa?

MARTTI (*torjuen*): Sellainen, missä sinä et voi auttaa.

AUKUSTI: Hm. Vekselikö protestissa vai tyttö kirjoittanut erokirjeen? (*Kello kilahtaa eteisessä.*) Mikäs siellä? (*Rientää perälle ja saapuu hetken kuluttua kädessään sähkösanoma.*) Hm, sähkösanoma Marylle. (*Huutaa ovelta.*) Mary, Mary! (*Näyttämön takaa kuuluu ääni: Täällä!*)

MARY (*tulee perältä*): Mitä, minulleko? Keneltä se voi olla? (*Ottaa sähkösanoman Aukustilta, avaa sen, lukee ensin nopeasti, sitten hitaammin.*) Oh! (*Vaipuu tuolille.*)

AUKUSTI: Mitä siinä on, mitä? (MARY *pudistaa päätänsä*; MARTTI *tulee uteliaana lähemmäksi*.) Mutta sanohan toki, mitä tuossa sähkösanomassa sitten on? Onko siinä hyvin pahaa? (MARY *nyökkää hitaasti*.) Ei suinkaan mitään sellaista, mikä estäisi sinua antamasta vastausta tänään, ei suinkaan?

MARY (*heikosti*): Kyllä.

AUKUSTI: Ei, ei toki, sellaista sähkösanomaa ei tänään saa tullakaan. (Tarttuu tukkaansa.) Ja minun pitikin vielä mennä sille avaamaan!

MINNA (*tulee perältä*): No, nyt vihdoinkin aamiaiselle, vaikka tämänhän alkaa olla melkein kuin päivällinen. No, mitä nyt?

AUKUSTI: Voi, mamma, Mary sai juuri äsken sellaisen sähkösanoman, ettei hän ehkä voikaan antaa vastausta tänään. Sellaisen sai!

MINNA (*pelästyen*): Mutta, lapseni, mitä siinä on?

MARY (*pudistaa päätään*): Myöhemmin, myöhemmin. Minä kerron kyllä, mutta nyt tahdon rauhoittua.

MINNA: Voi toki, minkälainen piti sattua! Mutta eihän siinä voi olla mitään niin kauheaa, ei toki? Eihän sinulla siellä ole sukulaisiakaan. Vai onko joku hyvä tuttavasi kuollut?

MARY: Ei, ei, antakaa minun nyt olla. Kyllä minä kerron. Voi, voi, että sen pitikin sattua juuri nyt, juuri nyt, tänään!

AUKUSTI: Niin juuri, tänään, minun suurena päivänäni. (Kuuluu kellon kilahdus jälleen.) En, minä en mene nyt avaamaan, en!

MARTTI (*kiiruhtaa eteiseen ja tuo sieltä toisen sähkösanoman, jonka ojentaa Minnalle.*) Teille, rouva Hiltunen.

MINNA (*ottaa epäröiden sähkösanoman käteensä ja katselee sitä uskaltamatta sitä avata.*) Mitähän, mitähän tässä sitten on? (*MARY ei kiinnitä häneen mitään huomiota.*) Avaisikohan sen heti?

MARTTI (*ratkaisevasti*): Tietysti, siksihän sähkösanomia on olemassa, että ne heti avattaisiin. Muutenhan voisi kirjoittaakin.

MINNA (*tempaa sähkösanoman auki, vilkaisee siihen, lukee hiukan ja sitten tarkalleen.*) Voi, että sen piti sattua tällä tavalla!

AUKUSTI: No, onko siinäkin huonoja uutisia? Lempo, jos tänne vielä yrittää kuka tuoda sähkösanomia, niin minä heitän sen ulos ja alas. Mitä siinä on?

MINNA: Voi, Aukusti, tämä on sinulle kova isku, perin kova isku. Kuuntele! (*Lukee hiukan takeltaen, katkonnaisesti*): »Täten on meillä surullinen velvollisuutemme ilmoittaa, että holhottinne miss Mary Auer on äkillisen, satunnaisen pörssiromahduksen yhteydessä menettänyt omaisuutensa melkein viimeiseen dollariin. Mister Bentonin asainhoitaja.»

AUKUSTI (*on hetkisen ymmällä ja alakuloinen, mutta sanoo sitten huolettomasti*): No, jos siinä ei ole pahempaa, ei se minulle merkitse mitään. Pyh, minusta ja Marysta ei tullut siis miljoonikkoja, mutta siitä viis. Mitäs siinä sinun sähkösanomassasi on, Mary? Samako asia?

MARY (*nyökäyttää päätään*): Sama.

AUKUSTI: Niin, niin, olihan se paha asia, perinkin paha sinulle, mutta eihän se niin paljon merkitse. Sano nyt minulle vain »kyllä», niin kaikki on hyvin ja oikein hyvin onkin. Onhan minulla toki vielä rippeitä, ja nyt kun sinä olet minua »ravistellut», osaan minä kyllä hankkia lisääkin. Minua eivät suista tolalta jotkut pörssiromahdukset, ei vainkaan.

MINNA (*heräten mietteistään*): Voi, voi, tämä uutinen, tämä ikävä uutinen muuttaa paljon asioita, niin, niin.

MARY (*nousten*): Niin, se muuttaa. Minä lähden täältä, niin, yltäkülläiset päiväni ovat lopussa. Nyt alkaa työ ja toimi.

MINNA (*tekohurskaasti*): Niin, niin, lapseni, kaikilla meillä on koettelemuksemme, niin, ja on aina hyvä osata ja taitaa jotakin, kun pahat päivät saavat. Mutta ei sinun silti tarvitse lähteä suinpäin, ei suinkaan, enhän minä ole sellainen. Neuvotelkaamme, kuinka kohtalosi, joka äskettäin mielestäni oli parhaiten järjestymäisillään, nyt järjestettäisiin. Niin, älkäämme hätäilkö.

AUKUSTI: Mutta minä, minä hätäilen. Mitä täällä puhutaan Maryn lähdöstä yleensäkin? Miksi hänen pitäisi lähteä? Ei millään ilveellä. Mamma, ethän sellaista voi sallia?

MINNA: Aukusti, me puhumme näistä asioista myöhemmin, kunhan kaikki olemme rauhoittuneet. Kaikkien edut otetaan huomioon. Mutta muutoksia tietysti tulee tähänastisiin suunnitelmiin.

AUKUSTI (*lujasti*): Mamma, mamma, minä en usko muutoksia tulevan. Minä vastustan niitä.

MARTTI (*puolittain itseksensä*): Mutta minä kyllä luulen tulevan. (*Luo silmäyksen Maryyn ja sanoo hänelle puoliääneen.*) Kaikki väitteeni eivät liene sittenkään ihan väärät, vai?

MARY (*huulet tiukasti yhteenpuristettuina*): Odottakaamme.

KOLMAS NÄYTÖS.

Sama näyttämö kuin edellä. Seuraavana päivänä.

MINNA (*istuu kotoisessa, vanhanaikaisessa puvussa pöydän ääressä ja parsii sukkia*): Niin, Aukusti, synnillinen suuren maailman ihanuus on nyt lopussa. Elämämme alkaa uudelleen entisenlaisena.

AUKUSTI (*kävelee humoristisen hermostuneena edestakaisin*): Ihanuus olkoon lopussa. Uusi ihanuus alkaa.

MINNA: Minkälainen?

AUKUSTI (*päättävästi*): Minä menen naimisiin.

MINNA (*säikähtyneenä*): Ei suinkaan Mary ole sinulle vastannut myöntävästi?

AUKUSTI: Ei myöntävästi eikä kieltävästi, mutta kyllä minä vastauksen häneltä vaadin.

MINNA: Aukusti, Mary ei sovi sinulle.

AUKUSTI (*pysähtyy*): Soo, ja miksi?

MINNA: Suuri muutos on tapahtunut. Hän on menettänyt omaisuutensa. Hän ei ole sinulle sopiva pari.

AUKUSTI: Mutta, mamma, tätä minä en sittenkään ymmärrä. Vasta muutamia kuukausia sitten sinä itse hänet minulle esitit ja vielä eilen kiirehdit kosintaa. No, minä

kosin, melkoisella menestyksellä. Ja nyt, juuri kun olin saanut itsestäni kaikki irti, juuri silloin sanotaan, että kaikki on turhaa. Minä tulen hupsuksi.

MINNA (*opettavasti*): Niin, katsos, minä en tavoittele rahoja, en. Mutta Mary on suuren maailman nainen eikä voi mennä naimisiin vain tuollaisen puolivarakkaan kanssa kuin sinä. Jos hän olisi rikas, soveltuisi se luonnollisesti. Sinun varasi eivät riitä hänen ylläpitoonsa.

AUKUSTI: Oh, kyllä hän tyytyy vaatimattomampaankin, ihan varmasti.

MINNA (*happamesti*): Uskonpa kyllä, että tyytyykin. Hänellä ei ole nyt paljon varaa valita. Mutta sinä et voi tuhlata isänperintöäsi hänenlaisensa, hm, joutilaaseen elämään tottuneen, kodista piittaamattoman naisen elättämiseen.

AUKUSTI: No mutta, mamma, minä olen jo niin kehittynyt väittelemisessä, että vastustan. Maryn olisi siis kyllä sopinut tuhlata isänperintönsä minun elättämiseeni?

MINNA (*kiireesti*): Se ei ole lainkaan sama asia, ei lainkaan. Sinä olisit vain a u t t a n u t häntä perintönsä hoitamisessa. Siinä on ero.

AUKUSTI: Niin, en minä osaa käsittää tuota erotusta. Minun päässäni on kaikki sekaisin.

MINNA: Sinä kyllä unohdat hänet. Tietysti myönnän, että tämä tuntuu vaikealta alussa, mutta kyllä se menee ohi. Ja kaikkein tärkeintä on, että hänen luonteensa ja elämäntapansa ei sovi sinulle.

AUKUSTI: Mutta sopihan se eilen.

MINNA: Enkö ole sanonut sinulle, Aukusti, että viisaimmin teet seuratesasi minun neuvojani?

AUKUSTI (*tuskastuneena*): Mutta minä en tahdokaan tehdä viisaasti, minä tahdon mennä naimisiin Maryn kanssa, viisaasti taikka hullusti. Ja minä teen työtä, niin että hän voi elää kuin suuren maailman nainen, ja jos hänen luonteensa on ristiriidassa, niin minä aina alistun ja tottelen. Tottahan hän silloin on tyytyväinen, ja jos hän on tyytyväinen, niin olen minäkin. Siinä se.

MINNA (*ankarasti*): Aukusti, sinä osoitat nyt mitä suurinta tottelemattomuutta. Sinun tulisi kunnioittaa minua.

AUKUSTI: Niinhän minä mammaa kunnioitankin, mutta rakastan Marya. Ja mitä tuloihin tulee, niin minulla on omat tuumani. (*Salaperäisesti*). Ne ovatkin jo pitkällä.

MINNA: Mitä ihmettä sinä juttelet?

AUKUSTI (*juhlallisesti ja mahtipontisesti*): Niin, katsos, mamma, silloin kun me, niinkuin vasta eilen viimeksi, vielä harjoittelimme tanssia ja kävimme seurapiireissä, minä en tuhlanutkaan tilaisuutta. (*Alentaen ääntään.*) Minulla on hyviä suhteita vaikutusvaltaisiin liike- ja teollisuusmiehiin. (*Pysähtyen pönäkkään asentoon.*) En minä ole niinkään saamaton kuin näyttään luultavan.

MINNA: Mitä ihmettä sinä juttelet? (*Pelästyneenä.*) Et suinkaan sinä ole vain minun tietämättäni käynyt pankissa rahoja nostamassa?

AUKUSTI (*vähän arasti*): No, jos olisinkin?

MINNA (*aivan suunniltaan*): Aukusti, Aukusti, tahdotko sinä syöstä meidät perikatoon? Oletko tuhlanut kaikki tuolle, tuolle amerikkalaiselle?

AUKUSTI (*rauhoittaen*): En minä suotta ole liikemiehen poika. Ei minua niin vain petetä. Otin pankista viidentoistatuhannen takauksen. Rahat ovat siellä eivätkä ne minnekään juokse.

MINNA (*antaen jännityksen laueta*): Huh, kuinka pelästyin! (*Harmistuneena.*) Minkä ihmeen takauksen?

AUKUSTI: Jaa, sitä minä en sano. Minä alan opetella olla itsenäinen. Kyllä kaikki selviää.

MINNA: No niin, jos tahdot harjoittaa jotakin kunniallista liikepuuhaa, en vastusta. Mutta Mary jätä mielestäsi.

AUKUSTI: Häntä juuri en jätäkään. Mamma, sanotaanhan, ettei ihmisen ole hyvä olla yksin. Ja minä olen sen havainnut myös. Minä tahdon Maryn. Ja minä yritän kaikki. Ja kun sinä itse olet suosittanut Marya, niin kaikki on hyvin. (*Katsoo kelloaan.*) Ei, nyt minun täytyy lähteä päättämään asioista. Kun ne ovat selvät, sitten käyn Maryn kimppuun. Se eilinen kosinta on tehnyt minusta rohkean miehen. (*Aikoo poistua.*)

MINNA (*alkaen nyyhkyttää*): Aukusti, etkö sinä tottele äitiäsi?

AUKUSTI (*jäykästi*): En minä voi tässä asiassa.

MINNA: Sinä siis hylkää minut jonkun tuntemattoman tytön takia?

AUKUSTI: Mutta eihän hän ole tuntematon. Hänhän on sinun holhokkisi.

MINNA (*terästyen*): Minä kiellän sen.

AUKUSTI: Mutta hän tulee täysi-ikäiseksi muutamien kuukausien kuluttua.

MINNA: Aukusti, Aukusti, näinkö sinä palkitset minulle kaikki vaivat?

AUKUSTI (*hermostuneena*): En minä tiedä enää mitään, mutta Maryn tahdon saada... Minä tahdon mennä naimisiin, eikä siinä auta mikään. (*Syöksyy perältä ulos.*)

MARY (*tulee vastaan ovelta, väistäen arasti*): Aukusti!

AUKUSTI (*ulkopuolelta*): Myöhemmin, myöhemmin.

MARY (*astuu hitaasti lähemmäksi*): Minä kuulin puhuttavan itsestäni.

MINNA (*makeilevasti*): Niin, niin, lapseni. Istuuduhan tuohon, niin minä puhelen sinulle hiukan.

MARTTI (*tulee sivulta ja kumartaa*): Anteeksi, häiritsenkö?

MINNA (*kiireesti*): Tavallaan. Minulla olisi vähän puhuttavaa Marylle.

MARTTI (*kumartaa uudelleen kiireesti ja aikoo poistua*.)

MARY (*tyynesti*): Hetkinen. Minä aavistan, että täti aikoo puhua onnettomuudestani, ja siksi pyytäisin herra Koivua jäämään. Hän voisi miehenä antaa jonkun neuvon.

MARTTI (*katsoo häneen yllätettynä ja epävarmana*): Minä taidan olla huono neuvonantaja.

MINNA: Niin, me voisimme sitten kysyä myöhemmin.

MARY (*itsepäisesti*): Ei, eikö olisi parempi neuvotella kolmen kesken? Herra Koivuhan tuntee asiani.

MINNA (*harmistuneena*): Jää sitten, Martti.

MARTTI: Kiitos. (*Jää seisomaan tuoliin nojaten.*)

MINNA (*teeskennellen*): Niin, Mary, eilinen onnettomuutesi on minua syvästi järkyttänyt.

MARTTI (*vihaisesti*): Niin, sen kyllä uskon.

MINNA: Niin, niin, minä olen ollut suorastaan pahoinvoipa. Mutta se on auttamaton asia. Se on sinun kohtalosi. Emme tiedä, minkälaisen yllätyksen se meille kulloinkin järjestää.

MARTTI: Emme. (MARY *katsahtaa häneen kummastuneena.*)

MINNA (*edelleen hurskaasti*): Epävarmaa on elämämme täällä maailmassa, tänään ilossa ja yltäkyläisyydessä, huomenna surussa ja puutteessa. Mutta meidän täytyy miehuullisesti kantaa kaikki.

MARY (*vienosti*): Niin, täti.

MINNA (*asiallisemmin*): Sinä olet nyt varaton, köyhä ja orpo tyttö. Sinun tulee itse hankkia elatuksesi. Sano nyt minulle täsmälleen, mitä sinä mahdollisesti osaat.

MARY: Minä osaan kolmea kieltä, suomea, englantia ja ranskaa. Sitten osaan kone- ja pikakirjoitusta sekä kirjanpitoa. Niin, enempää en osaa.

MINNA: Niin, niin, minä en kyllä kaikkea ymmärrä, mutta luulen, että voisit saada vaatimattoman konttoristin toimen.

MARTTI: Paljon enemmän.

MINNA: Kas niin, sinun ei siis tule antautua epätoivoon. (*Huoahtaa.*) Jos olisimme rikkaita, olisit tietenkin meille tervetullut olemaan ja jäämään, mutta (*toinen huokaus*) näin ollen ymmärrät itse, ettei se ole mahdollista. (*Pyyhkiä silmiään.*) Se on surullista, mutta totta.

MARY (*yksitoikkoisesti*): Niin, täti.

MINNA: Sinun on siis hankittava itsellesi toimi. Minä autan kyllä. Nytkin tiedän erään paikan, josta voit saada ehkä tuhat markkaa kuukaudessa.

MARY (*pidättää äkkiä nauruaan*): Kiitos, täti.

MINNA: Ja kun ahkeroit, nousee palkkasi. Ja kun joskus sitten ehkä kohtaat kelpo miehen, liityt häneen ja saat oman kodinkin. (*Rohkaisevasti.*) Monella on kovempi-kin kohtalo.

MARY (*painaen päättään alas*): Niin kyllä, täti. Aukusti . . .

MINNA (*vilkastuen*): Niin, niin, minä tiedän, tuo teidän asianne . . . tähän olitte mieltyneet toisiinne . . .

MARY: Minä . . .

MINNA (*arvokkaasti*): Odota hetkinen. Katsos, minulla ei ollut mitään sitä vastaan, ei mitään. Mutta nyt on asia toinen, niinkuin itse ymmärrät. Aukustilla on vaatimaton omaisuus, mutta siitä ei riitä sinulle.

MARY: Täti . . .

MINNA: Suo anteeksi, Mary, mutta anna minun puhua. Niin, siitä ei riitä sinulle. Sinä olet tottunut ylellisyyteen. Aukusti on liian hyväntahtoinen voidakseen kieltää sinulta mitään, ja sitten te olisitte pian puilla paljailla. Sitä en voi sallia teidän kummankaan tähden. Sinähän itse sen ymmärrät, vai kuinka? Se on kovaa, tällainen suhteen katkeaminen, mutta me emme saa aina antaa tunteen ratkaista, vaan meidän on vedottava järkeenkin.

MARTTI (*salaperäisesti*): Kunpa me vain aina osaisimme sitä oikein käyttää.

MINNA: Näin olemme siis hahmoitelleet sinun tulevaisuutesi. Se siitä.

MARTTI (*ivallisesti*): Suokaa anteeksi, minä en ole hahmoitellut mitään, eikä neiti Auerilta ole mitään kysytty.

MINNA (*terävästi*): Martti, minä luulen lausuneeni kaikkien mielipiteen. No niin, katsokaamme nyt sinun asemaasi. Niin, voitko sanoa, kuinka suuri isäsi jättämä omaisuus oli yhteensä.

MARY (*vienosti*): Kyllä, täti. Se oli hiukan yli kuusikymmentätuhatta dollaria.

MARTTI: Siis noin kaksi ja puoli miljoonaa markkaa.

MINNA (*kiukustuen*): Niin, niin, miehet ovat huolimattomia. Isäsi sijoitti ne varomattomasti, kuten näkyy.

MARY: Niin kai.

MARTTI (*nopeasti*): Sanokaahan, minkälaisiin osakkeisiin rahat oli sijoitettu?

MARY (*hämmästyen*): Ne oli . . . ne oli . . . niin, nähtävästi, ei, varmasti ne oli sijoitettu kupariosakkeisiin. Niin, varmasti, minä muistan herra Bentonin niin sanoneen.

MARTTI (*kuivasti*): Kiitos. (*Hitaasti ja harkitusti.*) Ja sanokaahan minulle sitten, neiti Auer, oliko koko omaisuus sijoitettu osakkeisiin?

MINNA: Mitä sinä oikein kyselet? Eihän Mary ymmärrä raha-asioita.

MARTTI. Ehkä sentään. Vastatkaapa.

MARY (*väkinäisesti*): Ei, koko omaisuus ei ollut osakkeissa.

MARTTI (*ivallisesti*): Ja kuinka paljon oli pankissa?

MARY (*voitettuna*): Noin viistoistatuhatta dollaria.

MARTTI: Siis noin kuusisataatuhatta markkaa.

MARY: Niin.

MARTTI: Teillä siis on edelleen yli puolen miljoonan omaisuus.

MARY (*hetken hiljaisuuden jälkeen, hyvin heikosti*): Kyllä.

MINNA (*huojuu hetken paikallaan, sitten epätoivoisesti*):
Sinä siis omistat (*melkein kiljahtaen*) yli puoli miljoonaa
markkaa!

MARY (*yksinkertaisesti*): Kyllä, täti.

MINNA (*pitelee hetken päätään, raivoissaan*): Miksi sinä et
sitä sanonut?

MARY: Eihän kukaan sitä minulta kysynytäkään. Ja oli-
han se niin vähän.

MINNA (*huutaen*): Vähän, vähän! Oh, tätä kaikkea!

MARTTI (*rauhallisesti*): Niin, rouva Hiltunen, kun nyt
näin olemme tässä neuvotelleet kolmen kesken, niin
minä luulen, että neiti Auerin tulevaisuutta on hiukan
tarkistettava. Kun elämme näin pienissä oloissa, niin
kuudensadantuhannen pääoma tarjoaa toisenlaisen tu-
levaisuuden kuin pennittömyys. Luulisin melkein, että
neiti Auer, heti täysi-ikäiseksi tultuaan, kykeneekin
sen itse oikein hyvin hahmoittelemaan, joten syrjäisten
neuvot ovat liikaa. (*Kumartaa ja poistuu sivulle neiti
Auerin katsoessa häneen hämmästyneenä ja tuskaisena.*)

MINNA (*koettaa hillitä raivoaan ja hämmästystään*): Mary . . .
voi, Mary . . . kuinka iloinen . . . Kuinka iloinen olenkaan
siitä, etteivät asiat olekaan niin pahalla kannalla kuin
luulin! Niin, niin, Aukusti . . . ja sinä . . . mutta ei,
ei puhuta nyt mitään. Minä olen vain iloinen, että näin
onkin . . . Minä kuvittelin paljon pahempaa. Ja annoin
sinulle neuvoja pelkästä rakkaudesta, niin, pelkästä
rakkaudesta. Voi, kuinka minua huimaa . . . Ole, Mary,
kiltti, hae minulle valeriaanatippoja.

MARY: Heti, täti. (*Juoksee perälle ja tuo pienen pullon ja vesilasin antaen Minnalle lääkettä.*)

MINNA (*nousten hitaasti*): Niin, tämä oli minulle yllätys . . . iloinen yllätys. Minun täytyy nyt mennä hiukan rauhoittumaan . . . lepäämään.

MARY: Minä autan tätiä.

MINNA: Kyllä minä itsekin . . . Kiitos, kiitos vain! (*Poistuu perältä. MARY palaa pöydän ääreen mietiskelevä, hiukan ilkamoiva ilme kasvoillaan.*)

AUKUSTI (*säntää sisään meluisasti päällysvaatteissa, knalli takaraivolla, kainalossa isohko salkku ja toisessa kädessä pitkähkö käärö*): Ahaa, Mary! Hurraa! Eläköön! Minä en ole elämässäni ollut näin hyvällä tuulella, en milloinkaan iloisempi. Hip, hei, hurraa! (*Teutaroi ympäri näyttämöä.*) Nyt on kaikki melkein järjestyksessä. Niin, melkein. Katsoppa, tämän minä olen aikaansaanut. (*Heittää salkun pöydälle, levittää käärön auki, jolloin tulee esille kankaalle maalattu reklaamikilpi, ylhäällä ja alhaalla puutuet. Kirjoitus kookasta.*) Katsos, mitä siinä on. (*Lukee hitaasti ja humoristisen ylpeänä.*) »Aukusti Hiltunen. Välittää ja myy: kaikkivoittavia pölynimijöitä, patentoituja lastenvaunuja, Murha-hyönteispulveria, Venus-kauneusvoidetta ja säilykepurkkeja. Tukkuttain ja vähittäin. Käteis- tai vähittäismaksuilla.» Eikö olekin hienoa?

MARY (*hyväntahtoisesti nauraen*): Sinähän olet suurenmoinen.

AUKUSTI (*vetäen hiukan henkeään*): Niin, enkö olekin. Kaikki kävi vilauksessa. Sain kun sainkin kaikki edustukset.

En olisi ikinä uskonut, että kukaan minulle milloinkaan antaisi tulitikkulaatikkoakaan myytäväksi. Mutta ei, kaikki kävi kuin rasvattu. Heh, mitä minä olin eilen? En mitään. Mitä minä olen tänään? Jaa, (*hitaasti ja juhlallisesti*) jaa, tänään minä olen herra liikemies, herra kauppias, herra j o h t a j a Aukusti Hiltunen, tukuttain ja vähittäin. Voi, voi, ei tämä maailma ole niinkään paha, kun vähän yrittää. (*Pysähtyy hengästyneenä.*)

MARY (*tukahuttaen naurunsa*): Minä onnittelen vilpittömästi. Nythän sinulla on työtä.

AUKUSTI (*kuin muistaen äkkiä jotakin*): Ah niin. (*Heittäytyy äkkiä Maryn eteen. Kimeästi, vetoavasti.*) Mary! Nyt minä kosin taas uudelleen. Tule minun vaimokseni, myötä- ja vastoinkäymisissä, kauppiaan rouvaksi, liikemiehen rouvaksi, johtajan rouvaksi. Mary, minä rakastan sinua. Kyllä me pärjäämme. M i n ä tienaan.

MARY: Sinun äitisi vastustaa tätä naimiskauppaa.

AUKUSTI (*hiukan surkeasti*): Niinhän se mamma vastustaa. (*Nousee toiveikkaasti.*) Mutta mitäs me siitä. En minä tottele tällä kertaa, en. Minä olen aina totellut, syönyt, mitä on laitettu, niellyt ne lääkkeet, jotka on määrätty, pitänyt sellaisia paitoja kuin mamma on ostanut, mutta nyt minä en tottele. Ja eikö sanotakin, että miehen on erottava isästään ja äidistään ja seurattava vaimoan?

MARY (*hymyillen*): Vaimonhan kai on seurattava miestään.

AUKUSTI: Niinkö se olikin? Olkoon. Tässä tapauksessa se kelpaa toisinkin päin.

MARY: Mutta kuitenkin . . .

AUKUSTI: Ei, ei, älä enää vastusta. Jos muu ei auta, niin karatkaamme. Kuule, karatkaamme! Vaikka Amerikkaan. Minua ei yhtään peloita. Kun olin tänään noiden teollisuus- ja liikeruhtinaitten puheilla, niin huomasin, että kyllä minä kykenisin yrittämään Amerikassakin.

MARY: Mutta, Aukusti, sinussahan on totisesti tapahtunut täydellinen vallankumous. Kukaan ei tuntisi sinua samaksi kuin se Aukusti oli, joka tuli minua vastaan leuka kääreessä.

AUKUSTI (*matkien vähän Minnaa*): Sehän olikin silloin »meidän Aukusti», mutta nyt minä olen herra johtaja Aukusti Hiltunen, minä itse, käteis- tai vähittäismaksulla. Mary, vastaa, ja vastaa myöntävästi.

MARY (*pudistaa päätään*): Paljon, paljon on muuttunut. Minä en eilen ollut oma itseni. Minua pahoittaa sanoa, mutta minä en rakasta sinua, Aukusti. Minähän sanoin sen jo.

AUKUSTI: Niinhän sinä kyllä sanoit, mutta etkö voisi vaikka vähän, vaikka kuinka vähän minua rakastaa, juuri sen verran, että voisit sanoa: tahdon?

MARY: Ei, en voi. Ja äitisi vastustaa lisäksi. Mitään hyvää siitä ei koituisi.

AUKUSTI: Ja minä kun olin jo niin toivehikas, varsinkin nyt, kun olen päässyt liikemieheksi. Tämä on surkeaa, etenkin kun niin mahdottomasti rakastan . . . ihan kerrassaan mielettömästi. Katsos, sinä olet minun ensilempeni.

MARY: Niin, mutta ei sittenkään. Minä pidän sinusta kuitenkin tavattomasti. Sinulle ei siis merkitse mitään, että minusta on tullut köyhä?

AUKUSTI: Pyh, äkkiä minä miljoonia tienaän. Raha ei merkitse mitään meidänlaisille.

MARY: Se on sinulle kunniaksi. Mutta niinkuin sanoin, en voi.

AUKUSTI (*äkkiä*): Rakastatko sinä toista?

MARY (*vavahtaen*): En... en... en tiedä...

AUKUSTI (*mustasukkaisesti*): Häh, sinä rakastat? Kuka hän on?

MARY: No, Aukusti, minä en sano, vaikka rakastaisinkin.

AUKUSTI: Jos sanoisit, niin minä menisin kysymään häneltä, millä tavalla hän sinut lumosi.

MARY (*nauraa*): Sinä olet verraton.

AUKUSTI: Mutta en silti kelpaa. Mary, kysyn nyt sinulta lopullisesti, tahdotko tulla vaimokseni?

MARY (*leikillisen juhlallisesti*): En voi, herra Aukusti Hiltunen.

AUKUSTI (*tyytyen*): Siinä ne nyt olivat: ensilempi ja ensimmäiset rukkaset. Mutta ei hätäillä. Ehkä seuraavalla kerralla onnistuu. Kokemusta jo on. (*Muuttaen äkillisesti sävyä.*) Mutta etkö luule, Mary, että minä menestyn liikemiehenä?

MARY: Kun vain toimit varovaisesti, niin en epäile onnistumistasi. Mutta nyt minun täytyy lähteä. Minä aion matkustaa tänään.

AUKUSTI: Joko nyt? Mihin sinulla on niin kiire? Katsoisit edes sen aikaa, kun minä kokoan ensimmäiset miljoonat.

MARY: Minulla ei ole tilaisuutta. (*Poistuu perältä.*)

AUKUSTI (*katsoo haikeasti hänen jälkeensä, huokaa ja alkaa sitten ihailla nimikilpeään, pöyhistellen itseään.*)

MARTTI (*tulee sivulta*): No, mitä sinä?

AUKUSTI (*käännähtäen äkisti*): Hei, Martti, minulle kuuluu nyt paljon. (*Jonkun verran alakuloisesti.*) Minun ensilempeni on rauennut. Minä olen saanut ensimmäiset rukkaset. (*Huokaa.*)

MARTTI (*filosofisesti*): Niinkin voi käydä. Ole mies.

AUKUSTI: Niin minä olenkin. Katsos tätä. (*Lukee.*) Aukusti Hiltunen. Välittää ja myy kaikkivoittavia pölynimijöitä, patentoituja lastenvaunuja. . . .

MARTTI (*purskahtaen nauruun*): Kauppias siis?

AUKUSTI (*itsetietoisesti*): Herra kauppias Aukusti Hiltunen, pölynimijöitä ja hyönteispulveria, lastenvaunuja ja kauneusvoidetta. Jaa, minä menen kohta sekaisin. Laatuja on näin aluksi liiankin paljon.

MARTTI: Onnittelen, onnittelen. Mutta sensijaan sait rukkaset.

AUKUSTI: Niin sain. (*Alistuen.*) Nähtävästi lopulliset. Mutta mikäs auttaa, kun mammakin on vastaan.

MARTTI: Vastaanko? (*Muistaen.*) Ah niin, sinä et tiedäkään. Minä melkein luulisin, että sinä saisit äitisi kyllä nyt taivutetuksi.

AUKUSTI (*elostuen äkkiä*): Niinkö luulet? Sepä olisi hienoa. (*Huutaa.*) Mamma, mamma!

MARTTI: Minä sentään katoan. Asia ei kuulu minulle. (*Menee sivulle.*)

MINNA (*näyttämön takaa*): Aukusti! (*Tulee ovelle.*)

AUKUSTI (*rientäen häntä vastaan*): Mamma, kuule. . . .

MINNA (*yhtaikaa edellisen kanssa*): Kuule, Aukusti. . . .

AUKUSTI: Voi, mamma, anna minun puhua. Katsos, minä olen nyt päässyt kauppiaaksi. Toimeentulo on turvattu. Minä rikastun ihan heti. Kuule, mamma, enkö minä sittenkin saisi mennä naimisiin Maryn kanssa?

MINNA (*vieikkaasti*): Niin, katsos, minä olen myös sitä ajatellut, ja vaikka Mary nyt onkin melkein varaton . . . niin, melkein, eihän hän ihan varaton ole . . . niin minä kyllä annan suostumukseni.

AUKUSTI: Hurraa, mamma! (*Ottaa häntä vyötäisiltä.*) Nyt minä tahdon sitten kosia kolmannen kerran. Kolme kertaahan kaikkea pitää koetella.

MINNA: Miten niin kolmannen kerran? Ethän sinä ole kosinut kuin kerran, eikä Mary antanut sinulle vastausta.

AUKUSTI (*hiukan arkailleen*): Niin, katsos, mamma, minä tein, mitä lupasin, enkä totellut sinua. Senhän minä tein. Ensin järjestin tulevan talouteni. Minullahan on suhteita teollisuus- ja liikemaailmassa. Niin, ja sitten minä tulin kotiin ja kosin Marya toisen kerran.

MINNA (*jännittyneenä*): Ja vastasiko hän?

AUKUSTI: Vastasi.

MINNA: Miten, miten?

AUKUSTI: Hän sanoi: ei. Koska näet muka sinä vastustat ja koska, jaa, koska hän ei rakasta minua vähääkään, vaikka kunnioittaakin, en tiedä kuinka paljon. Minä en olisi kunniasta välittänyt yhtään, kun olisin saanut vain rakkautta.

MINNA (*synkistyen*): Niinkö? Vai antoi hän sinulle rukka-

set?

AUKUSTI: Antoi. Ne olivat muuten vasta ensimmäiset.
Niin ettei hätää.

MINNA (*alentaen ääntään*): Niin, katsos, asia on niin . . .
hm, että Mary ei olekaan ihan varaton.

AUKUSTI (*iloisesti*): Sepä hauskaa. Kuinka niin?

MINNA: Osa omaisuudesta, joka oli pankissa, pelastui. Noin
kuusisataatuhatta markkaa.

AUKUSTI: No sepä sattui kuin kissa lypsylle.

MINNA: Niin, minä olen niin iloinen myös ja olen ajatellut,
että te voisitte kyllä saada toisenne. Minä luulen, että
Mary kyllä taipuu, kun hän saa tietää, että minä suos-
tun. Voisithan sinä kosia vielä kerran ja sanoa tämän.

AUKUSTI (*riemuissaan*): No, se kyllä käy. Kosiminen mi-
nulta sujuu jo kuin vanhalta tekijältä, vaikka vasta eilen
opin koko taidon. Kositaan, kositaan, mamma kulta,
kositaan toki kolmasti, ennenkuin uskotaan, ettei Mary
huolisi kauppias Aukusti Hiltusesta, tukuttain ja vähit-
täin.

MINNA: Minä menen pois, että voitte olla rauhassa. (*Poistuu
nopeasti perältä.*)

AUKUSTI (*menee ovelle ja huutaa pyytävästi*): Mary! Minulla
olisi sinulle asiaa.

MARY (*näyttämön takaa*): Hetkinen vain. (AUKUSTI *kä-
velee ja hypähtelee. MARY tulee.*)

AUKUSTI: Uskotko, Mary, että tämä meidän rakkautemme
on kovin romanttista ja vaihtelevaa . . .

MARY: Taasko sinä rakkaudesta?

AUKUSTI: Minä en osaa muusta puhua, vaikka luulin, etten
milloinkaan oppisi rakkaudesta puhumaan. Niin, tämä

rakkaus on kovin vaihtelevaa. Ihan kuin mamman mie-
 li. Ajatteles, siitä lähtien kun sinä tulit, ei, jo ennen,
 heti kun saatiin tieto sinun tulostasi, hän on joka päivä
 muistuttanut minulle, että minun pitää mennä sinun
 kanssasi naimisiin. Ensin minä en tahtonut. (*Ylenkat-
 seellisesti.*) Siihen aikaan minä pelkäsin naisia. Mutta
 sitten minä rakastuin. Ihan kokonaan. Niinkuin ym-
 mämmät: ensilempi. No, vielä eilen mamma vaati minua
 kosimaan. Sitten tänään hän jyrkästi kielsi minua ajat-
 telemasta sinua. Mutta minähän en siitä välittänyt.
 Minä olen itsenäinen, minä. (*Hitaasti, iloisesti, yllätystä
 valmistellen.*) Ja ajatteles, mitä hän nyt äsken sanoi!
 (*Tauko.*) Niin, nyt hän antoi suostumuksensa. Eikö
 se ole omituista?

MARY (*kiusaantuneena*): Niinkö kaikki oli?

AUKUSTI: Ihan niin. Ja nyt (*lankeaa polvilleen*) suo an-
 teeksi, mutta kosiminen on näköjään tullut minulle pa-
 haksi tavaksi. Nyt, Mary, minä kysyn sinulta kolman-
 nen ja lopullisen, vihoviimeisen kerran, tahdotko tulla
 vaimokseni? Minä rakastan, rakastan sinua. (MARY
kääntyy pois päin.) Mary, sinä et sano mitään. Suostut-
 ko sinä siis, suostutko? Nyt, kun ei enää mikään häiritse,
 kun mammakin antaa luvan. Mikäs meidän on silloin
 eläessä, kun sinullakin kuuluu olevan vielä rahoja ja
 kun minusta tulee ihan kohta rikas kauppias.

MARTTI (*tulee sivulta*): No, joko sinä taas olet polvillasi?

AUKUSTI (*hiukan hölmistyen*): Taashan minä. (*Nousee.*)

MARY (*kääntyy Aukustiin päin*): Ja minä sanon nyt, että
 tämä saa riittää. Ei, lopullisesti ei.

AUKUSTI (*arkipäiväisesti*): No olkoon sitten ei. (*Kiivas-tuen.*) Ja nyt minä en enää kosi sinua, Mary, tahtokoon mamma tai olkoon tahtomatta. Ethän sinä vain suuttunut minulle, mitä?

MARY (*naurahaen*): En, en toki. Olkaamme ystäviä.

AUKUSTI: Ollaan vain. Ja minä toivon, että sinä saat sen, jota rakastat.

MARY (*joutuen kovasti hämilleen*): Kiitos.

AUKUSTI: Mutta kuule, Mary, minulla olisi vielä yksi pyyntö sinulle. (*Vilkaisee Marttiin.*) Hm, no niin, saat sinä kyllä olla läsnä. Kun on saatu rukkaset, niin on saatu.

MARY: Mikä pyyntö se on?

AUKUSTI: Niin, katsos, Mary. (*Arkailee.*) Minä kun en ole... tuota noin... minä niinkuin jonkinlaiseksi kehoituspalkinnoksi... tuota... ja lohdutuspalkkioksi kolmesta epäonnistuneesta kosinnasta... jos sallisit... niin tahtoisin kerran... että sitten minulla olisi hiukan kokemusta siitäkin... suudella sinua kerran...

MARY (*nauraa raikkaasti*): No, sen sinä olet kyllä rehellisesti ansainnut. Minä suostun.

AUKUSTI (*lähenee häntä epäröiden*): Ihankohan nyt? Voi sentään! (*Suutelee Marya humoristisen kömpelösti, huokaisee äänekkäästi.*) No nyt on sitten sekin tehty!

MINNA (*tulee kiireesti perältä Maryn ja Aukustin juuri suudellessa*): Voi lapset, voi lapset! (*Heittäytyy syleilemään kolmanneksi.*) Kuinka minä olenkaan iloinen! (*Syleilee Marya hellittämättä.*) Minä annan suostumukseni, niin minä annan... en minä tahdo olla teidän onnenne tiellä... Ottakaa toisenne ja rakastakaa toisianne. Mary,

nyt sinä vasta olet minun oikea tyttäreni! Näin, näin minä sinua syleilen. (*Syleilee Marya niin, ettei tämä vähään aikaan pääse irti eikä voi sanoa mitään.*)

MARY (*irtauduttuaan*): Tämä on erehdys, tämä on erehdys . . .

MINNA: Mikä erehdys?

MARY: Minulla ja Aukustilla ei ole mitään keskenämme.

MINNA: Ei mitään keskenänne? Ja kuitenkinhan te suutelitte?

MARY (*on päässyt jo tasapainoon*): Niin, Aukusti tahtoi saada minua kerran suudella, ja minä suostuin. Siinä kaikki.

MINNA (*käännähtää Aukustiin päin, luoden häneen raivoisan silmäyksen*): Mitä?

AUKUSTI (*nyökäyttää tarmokkaasti päätään*): Kyllä Mary on oikeassa. Se oli vain jonkunlainen lohdutuspalkinto. Minä olen saanut rukkaset. Kolme kertaa kosin, mutta nyt en enää kosi. Marya ainakaan.

MINNA (*kääntyen Maryn puoleen, kylmän suuttuneena*): Selitä, miksi hylkäsit Aukustin.

MARY (*vaivoihin hilliten suuttumustaan*): Minä en ole velvollinen selittämään.

MINNA (*alkaen jo kiehua kiukusta*): Kyllä, kyllä sinä olet. Minä olen sinun laillinen holhoojasi. Siis, miksi hylkäsit Aukustin? Suu puhtaaksi!

MARY (*menettäen kaiken malttinsa*): Vaikkapa siksi, etten häntä rakasta, en ole rakastanut enkä ikinä tule rakastamaan.

MINNA: Vai ei neiti rakasta?

MARY: Ei.

MINNA: Ja miksi ei?

MARY (*kiivaasti*): Siksi, että Aukustista voi tulla mies, mutta hän ei ole ollut eikä vielä nytkään ole täydellinen mies.

AUKUSTI: Ohhoh, Mary, minähän olen jo liikemieskin.

MINNA (*kiihdyttäen yhä itseään*): Vai niin, vai niin. Vai ei minun poikani ole mies? Niin, niin, sellaista saa kuulla, kun tullaan (*ivallisesti*) suuresta maailmasta. Mary, sinä olet huikentelevainen, huonotapainen, kehnosti kasvatettu tyttö, joka vielä joudut elämässäsi suuriin ikävyyksiin. Niin, niin, minä aavistan kyllä. Sinun kannatti kyllä panna poikaparan pää pyörälle ensin ja antaa hänelle pettäviä toiveita, houkutella ja vietellä hänen herkkää, lapsellista ja viatonta mieltään ja siten hänet kylmästi, epähienosti, raa'asti hylätä! Niin, sinä olet menetellyt epärehellisesti ja hävyttömästi. Minä kadun, katkerasti kadun, että milloinkaan laskin sinut kattoni alle, turmelemaan viattoman poikani elämää...

AUKUSTI: Ei minua ole lainkaan turmeltu. Nyt minulla vasta elämä alkaakin.

MINNA: Sinä olet vaiti. (AUKUSTI *mykistyy*.) Mitä sinulla on sanomista, Mary?

MARY (*vavahdellen itkun ja raivon välillä*): Niin, niin, te piditte minusta vain tuon kurjan perinnön takia, ette muuten, ette vähääkään. Niin kauan kuin olin tuollainen »kahden miljoonan tyttölapsi», kelpasin Aukustille. Kun ne menetin, aiottiin minut melkein suoraan ajaa

kadulle. Ja kun sitten saatiin tietää, että vielä jotakin omistin, minut taas hyväksyttiin. Kun tästä ensiksi kuulin, en sitä uskonut, en millään, mutta nyt, nyt kyllä uskon. Onko se oikein tehty?

MINNA: Kuulit? Keneltä sinä sellaista saatoit kuulla? Sano heti! (MARY on vaihi.)

MARTTI (*astuu äkkiä tuimana esiin*): Nyt riittää jo tätä ilveilyä. Neiti Auer kuuli sen minulta.

MINNA (*on melkein valmis hyppäämään Martin kimppuun*): Sinulta? Sinulta?

MARTTI: Niin juuri. Minä en sietänyt enää nähdä, kuinka täällä yritettiin käydä kauppaa Marylla ja hänen perinnöllään. Minä en ollut sokea. Minä näin, mitä leikkiä Mary leikki Aukustin kanssa. Se oli ajattelemattomuutta kyllä, mutta silti paheksuttavaa. Ja siksi sanoin sen hänelle. Ja sanoin häntä suorastaan loukaten . . .

AUKUSTI (*kapsahtaen humoristisen terhakkana hänen eteensä*): Loukaten? Loukkasitko sinä Marya?

MARTTI: Loukkasin, mutta se ei kuulu sinulle. Mene pois!

AUKUSTI (*yltyen*): Vai pois? Vai ei kuulu? Vai ei kuulu minulle, että Marya loukataan, vaikka minä olen häntä kolme kertaa kosinut? Vai ei kuulu? Minä tappelen Maryn puolesta aina. (*Asettuu koomillisen uhkaavaan asentoon.*) Tahdotko tapella? Etkö? No, tuosta saat. (*Yrittää lyödä Marttia, mutta tämä torjuu iskun ja työntää hänet syrjään. Aukusti kapsahtaa uudelleen, ja hetken käsirysy syntyy, minkä jälkeen Aukusti vajoaa nojatuoliin.*) Se oli vain raa'an voiman, ei miehuuden voitto!

MARTTI (*vetäen henkeään*): Niin, sanoin sen. Mutta sanoin myöskin, että hänen tuli varoa, että häntä liehakoitiin hänen rahojensa takia, niiden takia hänen oikkujaan ja narrimaisuuksiaan siedettiin. Ja te, rouva Hiltunen, olette täydelleen todistanut, että olin oikeassa. Eilen ja tänään te olitte kolmea mieltä neiti Auerin sopivaisuudesta Aukustin vaimoksi. Ja se on sellaista menettelyä, etten sitä voi ääneti sivuuttaa. Neiti Auer on orpo, vaikkakin rikas orpo, ja hän on lisäksi teidän holhokkinne. En tiedä, miksi juuri eilen piti käydä ilmi, että neiti Auer oli menettänyt omaisuutensa, eilen, jolloin hänelle paljastin asiain tilan. Mutta minulla on omat ajatukseni. Minä en usko hetkeäkään, että hän on mitään menettänyt.

MARY (*heikosti*): Oh!

MINNA: Niinkö, niinkö minua kohdellaan omassa kodissani? Tämä on ennenkuulumatonta, tämä on hirveää! Aukusti, tuo valeriaanatippoja. (AUKUSTI *säntää perälle ja tuo vaadittua lääkettä, antaen sitä Minnalle.*) Ja mistä, mistä sinä, jos saan luvan kysyä, tämän kaiken keksit ja huomasit?

MARTTI: Kaikesta. Ja lisäksi Aukusti kertoi. Eihän hän aluksi tahtonut mennä naimisiin.

MINNA: Aukusti!

AUKUSTI (*arkailleen*): Mutta niinhän se oli, mamma, sinä hän naitit minut Marylle ennenkuin Mary oli saapunutkaan. Etkö muista?

MINNA (*vaipuu huumaantuneena istumaan*): Kaikki, kaikki ovat minua vastaan. Minua vastaan on täällä, omassa

kodissani, tehty oikea salaliitto. Hirveätä, ennenkuulumatonta! Sinäkin, Aukusti, jonka parasta olen aina katsonut!

AUKUSTI (*alakuloisesti*): Niin, minäkin.

MARY (*lujasti*): Minä en ole ollut missään salaliitossa. Minä luotin ja uskoin kaikkiin ja kun herra Koivu yritti järkyttää luottamustani, tahdoin todistaa, että hän oli väärässä. Ja siksi minä lennätinlaitoksesta eilen soitin pääkaupunkilaiselle tuttavalleni ja pyysin häntä lähettämään nuo sähkösanomat, saadakseni nähdä, miten minua kohdeltaisiin, kun minua luultaisiin köyhäksi. Minä olen nähnyt.

MARTTI (*kuivasti*): Tällaista aavistinkin. Kupariosakkeet eivät ole laskeneet, eikä kukaan tiedä mistään pörssiromahduksesta.

MINNA (*ponnahtaa pystyyn*): Minusta on siis juoruttu, minua on paneteltu, minua on urkittu, minua on petetty, pidetty narrina, vedetty nenästä... kaikki tämä on tehty minulle. Täällä on mellastettu ja mullistettu, tanssitetu, huviteltu sopimattomasti... Ja sitten Mary kehittää minulle, vanhalle ihmiselle, valehdella, näytellä köyhää... Ja Martti, sinä hiiviskelet täällä nurkissa ja puhut minusta pahaa. (*Huutaa.*) Tämä riittää, tämä riittää... (*Suunniltaan raivosta.*) Ulos, täältä, ulos, te molemmat heti paikalla!

MARY ja MARTTI (*yhtaikaa*): Me lähdemme.

AUKUSTI (*hyvin kiihtyneenä*): Seis! Vielä ei minnekään! Mamma, minä en oikein kyllä ymmärrä, mutta minusta tuntuu, että sinä todellakin kovasti tahdoit minulle

niitä Maryn perintöjä. Ainakin sinä niistä niin usein puhuit. Ja niinpä minusta tuntuu, että sinä, mamma, olet väärässä ja he oikeassa. (*Kiivastuu vielä.*) Missään tapauksessa Marya ei ajeta tästä talosta. Jos hän tahtoo lähteä, niin lähteköön sovussa, mutta ajamalla ei ajeta niin kauan kuin minä täällä olen. Siinä tapauksessa minäkin lähden. (*Ottaa nimikilven, riiputtaa sitä surullisena edessään ja huokaisee.*) Niin, minäkin lähden. Minäkin olen silloin tottelematon, ihan kuin silloin, kun kosin Marya toisen kerran.

MINNA: Sinäkö lähtisit, Aukusti?

AUKUSTI: Minäpä minä. Muuta en voi.

MINNA (*huutaa*): Mene siis, menkää kaikki, jättäkää minut yksin! Menkää kaikki kolme . . . Niin, minä aavistan, mitä tässä on suunniteltu. Martti, kaikki johtuu sinusta. Sinä olet villinnyt Maryn, sinä itse tahdot saada hänen rahansa! Niin se on, niin se on! (*MARTTI tekee rajun liikkeen; MARY vaipuu istumaan peittäen kasvot käsillään.*)

AUKUSTI: Mutta mamma, mamma, eihän se ole totta, hehän ovat aina riidelleet!

MINNA (*välittämättä mistään*): Niin, niin se on. Käärme on ollut talossa. No niin, nyt olette päämäärässänne. Ottakaa toisenne ja lähtekää!

AUKUSTI: Mamma, mamma, pitääkö minun siis todellakin lähteä? Minä en voi . . . minä en voi peruuttaa sanojani. Minähän olen (*melkein nyyhkyttäen*) liikemies. Minun on lähdettävä, kun kerran sanoin.

MINNA (*voipuneena, katsoo pitkään Aukustiin, kokonaan toisella äänellä, hiljaa*): Voi, Aukusti, Aukusti, etkö sinä ymmärrä, että minä tein kaikki sinun tähtesi?

AUKUSTI (*surullisena*): Niin, niin, mutta sittenkin siinä, mamma, teit liian paljon. Ohhoh, kuinka tämä on kummallista. Minä en tunne itseäni, minä olen muuttunut. Rakkaus, niin, se, se tekee puupötkelöstäkin prinssin, ja minusta se on tehnyt melkein miehen. Niin että minun täytyy lähteä. (*Vetoavasti.*) Mamma, mamma, tee sovinto . . . tee se, tee se pian!

MINNA (*taistelee itsensä kanssa, katsoo Aukustiin, sitten vaikeasti*): Jääkää vielä, minä pyydän. Minä peruutan sanani. Minä olen ehkä . . . Minä olen osaltani . . . Minä olen ollut väärässä. Minä tein kaikki Aukustin tähden. Myöskin tämän . . .

MARY ja MARTTI (*hiljaa, yhtäikaa*): Me jäämme.

AUKUSTI (*hellästi*): No niin, mamma. (*Reippaasti.*) Selvä siis. (*Poistuu yhdessä Minnan kanssa perältä.* MARY ja MARTTI *seisovat hetken sanattomina paikallaan.*)

MARY (*äkkiä terävästi*): Eikö teillä ole minulle mitään sanomista?

MARTTI (*katsoo häneen pitkästi ja hellästi, hiljaa*): Ei.

MARY (*polkaisten jalkaa*): Vai ei, vai ei? Mutta minulla on. Tiedättekö, miksi liehuin narrina narrien joukossa, miksi hupsuttelin Aukustin kanssa, miksi kiirehdin todistamaan väitteenne vääräksi, miksi minä olisin mennyt naimisiin hänen kanssaan? Tiedättekö? Aavistatteko?

MARTTI (*epäröiden, tuskaisesti*): En, en tiedä, en aavista.

MARY: Niinkö? Ettekö sitäkään tiedä, miksi kiukuttelitte minulle alusta alkaen, miksi murjottelitte huvituksilleni, miksi loukkasitte minua, miksi varoititte minua, miksi nyt olette ollut puolellani? Tiedättekö? Aavistatteko?

MARTTI: En, en tiedä, en aavista.

MARY: Minä sanoin teille, että te olitte sokea, vaiteliaan ylpeä ja sittenkin hillitön. No niin, sen te olette nyt todistanut. Onko teillä minulle mitään sanomista?

MARTTI (*astuu lähemmäksi, aikoo syöksähtää Maryn luo, mutta pysähtyy, tukahtuneesti*): Ei, ei minulla ole mitään sanottavana.

MARY (*varmana*): Mutta minulla on. Istukaa tuohon. (*Osoittaa nojatuolia, johon Martti vaipuu koneellisesti. Ennenkuin Martti ehtii tehdä mitään, on Mary puolittain polvillaan hänen edessään.*) Niin, antakaa olla. Minulla on sanottavaa. Kaikki, mitä teitte, sen te teitte, vaikka koetitte sitä salata, siksi, että rakastitte minua...

MARTTI (*tarttuu päähänsä*): Rakastinko teitä?

MARY: Varmasti. Minä en siinä erehdy. Mutta te olitte sokea. Te ette tuntenut itseännekään. Mutta te olitte kaikesta huolimatta hillitön, niin että paljastitte itsenne. No niin. Ja sitten, kaikki, mitä minä tein, sen tein siksi (*hiukan hitaammin ja hiljemmin*), että rakastin teitä... (*Katsoo Marttia arkailleen.*)

MARTTI: Tekö? Sinäkö?

MARY: Te tahdoitte pelastaa minut omalta itseltäni, ja minä tahdoin saada teidät tajuamaan oman itsenne. (*Hymyilee.*) Ja loppujen lopuksi olemme kumpikin onnistuneet. Niin, niin se on. Ja niinkuin Aukusti pet-

tyneenkin rakkautensa takia on kasvanut ja kehittynyt, emme mekään enää ole samoja kuin muutamia kuukausia sitten... Kaikki olemme samasta syystä muuttuneet ja syventyneet. (*Iloisesti.*) Nyt on jäljellä vain jäykkä ylpeys. Minun kai täytyy siitä luopua. Sitäpaitsi meillä Amerikassa ollaan vapaampia. (*Teennäisen juhallisesti.*) Haluaisitteko, herra Martti Koivu, ottaa minut vaimoksenne? Minä rakastan, sinä rakastat, me rakastamme... Asia on selvä... (*Heittäytyy äkkiä Martin syliin.*) Voi, Martti, Martti, kuinka hupsuja me olemme olleet! (*Suutelevat.*)

MARTTI: Mary, oma rakas viisaa Mary!

AUKUSTI (*on tullut Maryn repliikin keskivaiheilla peräovelle ja katsellut ällistyneenä kohtausta; astuu nyt esille*): No, voi sun suutari, kuinka maailma on epäoikeudenmukainen! Minä olen hikihatussa kosinut kolme kertaa ja palkaksi saanut rukkaset ja pusun, ja tuossa toinen, joka ei ole korttakaan ristiin pannut, saa paistetun varpusen suoraan suuhunsa. Tuo on helppoa, kun miestä itseään kositaan. Silloin sopii ottaa onkeen tai jättää niinkuin ahven kuunaan. (*MARY ja MARTTI irtautuvat.*)

MARY: Niin, suo anteeksi, Aukusti.

AUKUSTI (*hyväntahtoisesti*): Mitäs minusta! Ainahan minä tulen toimeen.

MINNA (*tulee perältä, näkee Maryn ja Martin käsikkäin, hiukan happamesti*): Niinhän minä sanoin, ja niinhän se oli. Mutta olkoon... ja olkoon onneksikin. (*Hiukan äreästi.*) Mutta vaikka ollaan rakastuneitakin, niin päivällinen on syötävä. (*Menee edeltä.*)

AUKUSTI (*pysähtyen äkkiä*): Kuules, Martti, kun sinä nyt tietysti kohta perustat niillä Maryn miljoonilla suurtehtaan, niin ota minut kauppamatkustajaksi.

MARTTI (*nauraen hiukan väkinäisesti*): No, siitä saat olla ihan varma. Koko osaston päälliköksi!

AUKUSTI: Mutta siihen mennessä voin suositella teille kotia perustettaessa kaikkivoittavia pölynimijöitä, patentoituja lastenvaunuja, Murha-hyönteispulveria, Venus-kautneusvoidetta ja säilykepurkkeja, sisäänostohinnoilla. Ja muistakaa liike: herra j o h t a j a Aukusti Hiltunen, tukuttain ja vähittäin. Sillä minä en ole enää mikään »meidän Aukusti».

08. *Luomanen*, Kun kyöpelinkellot ne soivat. 1-n. huvin., 10 h. 5 mk.
09. *Luomanen*, Emännän salaisuudet. 1-n. huvin., 5 h. 2. p. 3 mk.
00. *Alpi*, Rantalassa. 3-n. kansannäyt., 11 h. 3. painos. 4 mk.
01. *Jääskeläinen*, Miljoona-arpa. 1-n. huvinäyt., 3 h. 3. painos. 5 mk.
02. *Halme*, Purimossa. 5-näyt., 16 h. 3. painos. 6 mk.
03. *Halme*, Murtuneita. 4-näyt. draama, 6 h. 5. painos. 8 mk.
04. *Vuoritsalo*, Junassa. 1-n. huvinäyt., 14 h. 3 mk.
05. *Alpi*, Väkevämmän tiellä. 3-n. murhenäyt., 8 h. 3. painos. 5 mk.
07. *Tolonen*, Voi teitä keltovottomat! 3-n., 12 h. 2. painos. 5 mk.
08. *Wuorelainen*, Talouskoulussa. 1-n. pila, 10 h. 3. painos. 4 mk.
09. *Selja*, Siemenperunat. 1-n. huvinäyt., 3 h. 2. painos. 3 mk.
10. *Halme*, Kosken tarina. 3-n., 8 h. 2. painos. 4 mk.
11. *Halme*, Mestari Garp. 1-n., 6 h. 2. painos. 2 mk.
12. *Halme*, Egyptin pimeys. 3-n., 11 h. 3. painos. 6 mk.
13. *Halme*, Esa Pöllönkorpi. 3-n., 9 h. 3. painos. 4 mk.
14. *Halme*, Pöllönkorven naamiaisyo. 3-n., 8 h. 2. painos. 4 mk.
15. *Halme*, Kaksintaistelu. 3-n., 8 h. 2. painos. 4 mk.
16. *Halme*, Seuranäyttämöopas. 4. painos. 6 mk.
17. *Halme*, Nainen sen tietää. 3-n., 3 h. 4 mk.
18. *Saarenmaa*, Kyllikki ja Lemminkäinen. 2-n., 5 h. 2 mk.
19. *Saarenmaa*, Ilmarinen ja Pohjolan nuorempi neito. 2-n., 14 h 3 mk.
20. *Saarenmaa*, Aino. 2-näyt. Kalevala-näytelmä. 9 h. 3 mk.
21. *Saarenmaa*, Juhannuksena. 2-näyt. kansannäytelmä, 11 h. 3 mk.
22. *Halme*, Kuningas Teivas, Pirkkalan valtiast. 4-n., 5 h. 5 mk.
23. *Kosonen*, Sovinto-jako. 1-n. huvinäyt., 11 h. 3 mk.
24. *Kosonen*, Herra puheenjohtaja. 3-n. huvinäyt., 13 h. 6 mk.
25. *Kaste*, Vuoroin vieraisa. 1-n. pila, 6 h. 3 mk.
26. *Kytömaa*, Kolmiliitto. 1-n., Kotimaiseksi Viikoksi. 6 h. 4 mk.
27. *Kosonen*, Aviomiehen osa. 3-näyt. ilveily, 13 h. 5 mk.
28. *Kosonen*, Lepokoti Rauha. 1-näyt. pila, 7 h. 3 mk.
29. *Kosonen*, Kasarmin pihalla. 1-näyt. pila, 4 h. 2. painos. 4 mk.
30. *Halme*, Harjoitushetki Himpullassa. 1-n. pila, 6 h. 2. p. 5 mk.
31. *Pihlaja*, Valheen kengillä. 3-näyt. ilveily, 9 h. 5 mk.
32. *Kosonen*, Valkea uhri. 2-n. isänm., 5 h. 2. painos. 6 mk.
33. *Halme*, Korpi nukkuu. 1-n., 8 h. 2. painos. 4 mk.
34. *Halme*, Korpi herää. 1-n., 6 h. 2. painos. 4 mk.
35. *Halme*, Korpi nousee. 1-n., 7 h., 2. painos. 4 mk.
36. *Halme*, Korpi liikkuu. 1-n., 7 h. 2. painos. 4 mk.
37. *Kainulainen*, Umpulan urheilijat. 2-n. huvinäyt., 10 h. 4 mk.
38. *Korpilinna*, Punaiset housut. 3-näyt. ilveily, 9 h. 2. painos. 8 mk.
39. *Wuori*, Korkea oikeus istuu. 1-n. ilveily, 12 h. 4. painos. 4 mk.
40. *Wuori*, Vuoksen varrella. 1-n. kansannäyt., 7 h. 2. painos. 6 mk.
41. *Wuori*, Valekuollut. 3-näyt. ilveily, 6 h. 2. painos. 8 mk.
42. *Wuori*, Pappilan tuvassa. 1-näyt. huvin., 6 h. 5. painos. 5 mk.
43. *Wuori*, Veri on tettä sakeampi. 2-näyt., 6 h. 2. painos. 7 mk.
44. *Wuori*, Savon sydämessä. 3-n. huvinäyt., 10 h. 8. painos. 8 mk.
45. *Wuori*, Ryöstö. 5-näyt. näytelmä, 16 h. 3. painos. 7 mk.
46. *Wuori*, Nahkapaotkia. 4-näyt. kansannäyt., 16 h. 2. painos. 8 mk.
47. *Alpi*, Uhrilammas. 1-näyt. huvinäytelmä, 4 h. 5 mk.
48. *Bergroth*, Oikea morsian. Palkittu 2-n., 5 h. 8 mk.
49. *Virvauki*, Varastettu polkupyörä. Palkittu 3-n., 6 h. 8 mk.
50. *Salminen*, Eräänä yönä... Palkittu 3-n., 6 h. 8 mk.
51. *Voipio*, Elämä elämästä. Palkittu 1-n., 7 h. 8 mk.
52. *Sahlström*, Kansan ystävä. Palkittu 2-n. näyt., 8 h. 8 mk.
53. *Roos*, Inkerin kesäloma. 3-n. huvinäyt., 9 h. 8 mk.
54. *Roos*, Pyhäamu Anttilan pihalla. 1-n., 7 h. 5 mk.
55. *Laurila*, Ennen saunaa. 1-n. huvinäyt., 6 h. 5 mk.
56. *Pelkonen*, Fordi. 1-n. huvinäyt., 4 henkilöä. 5 mk.

257. *Pelkonen*, Maalainen markkinoilla. 1-n. huvinäyt., 5 h. 5 mk.
- * 258. *Kainulainen*, Renk' Kallen urytyö. 3-n. huvin., 5 h. 10 mk.
259. *Kainulainen*, Yön ritari. 3-n. näyt., 6 henkilöä. 10 mk.
- * 260. *Walakorpi*, Kaltevalla pinnalla. 3-n. kansann., 6 h. 10 mk.
261. *Visuri*, Perjantai 13 päivä. 1-n. suojelusk.-n., 7 h. 5 mk.
262. *Pekkarinen*, Polkkatukka. 1-n. huvin, 5 h. 2. painos. 6 mk.
263. *Halonen*, Poliittikkaa ja taktiikkaa. 1-n. ilveily, 6 h. 5 mk.
264. *Haapanen*, Niin kävi kuin pitikin. 1-n. näyt., 7 h. 6 mk.
265. *Pekurinen*, Viidenkymmenen villitys. 1-n. pila, 5 h. 5 mk.
266. *Rishu*, Sittenpä sen näkee. 2-n. kansannäyt., 8 h. 6 mk.
267. *Selja*, Vihkimäläninki. 2-n. näytelmä, 6 h. 6 mk.
268. *Simelius*, Tunnustus. 1-n. näytelmä, 5 henkilöä. 5 mk.
269. *Puljava*, Kosioretki. 1-n. huvinäyt., 4 h. 5 mk.
270. *Kuusikko*, Aavasaksalla. 1-n. kansannäyt., 10 h. 8 mk.
271. *Halonen*, Mariana. 1-n. näytelmä, 4 henkilöä. 5 mk.
272. *Pausama*, Sulhaset. 1-n. huvinäyt., 7 henk. 5 mk.
273. *Atra*, Huvitoimikunnan huolia. 1-n. pila, 9 h. 6 mk.
274. *Kotkanpää*, Isäntien markkinamatka. 2-n. hn., 17 h. 7 mk.
275. *Pelkonen*, Salapoliisi. 1-n. pila, 4 henk. 5 mk.
276. *Höylä*, Hän ja hänen pehtoorinsa. 2-n., 5 h. 6 mk.
277. *Siirilä*, Se suomalainen sisu. 1-n. ilveily, 6 h. 2. p. 6 mk.
278. *Sahlstén*, Väärillä keinoilla. 2-n. kansann., 10 h. 7 mk.
279. *Pelkonen*, Kohtalon sormi. 1-näyt. pila, 4 henk. 5 mk.
280. *Selja*, Äiti kulta. 2-näyt. näytelmä, 5 henkilöä. 5 mk.
281. *Ahola*, Ilvesojan Joosen kasvatit. 2-näyt., 6 h. 6 mk.
282. *Sjöman*, Luonnonparantolassa. 3-n. huvinäyt., 10 h. 7 mk.
283. *Nieminen*, Umpimähkään. 3-n. huvinäyt., 9 henk. 8 mk.
284. *Sahlstén*, Serkku. 3-n. huvinäyt., 8 henk. 9 mk.
285. *Pellinen*, Kuuromykkä täti. 2-n. huvinäyt., 5 h. 6 mk.
286. *Voutilainen*, Kadonnut testamentti. 2-n., 5 henk. 5 mk.
287. *Hästesko*, Reilut pelkurit. 1-n. näyt., 9 henk. 6 mk.
288. *Anttila*, Sama vanha juttu. 1-n. pila, 5 henk. 5 mk.
- * 289. *Halme*, Onnen veräjä. 3-näyt. huvinäyt., 6 h. 8 mk.
290. *Wannaskoski*, Vaihdettu morsian. 2-n. hn., 5 h. 2. p. 6 mk.
291. *Pellinen*, Hukkaantunut seteli. 1-n., 5 h. 6 mk.
292. *Palmroth*, «Kuulkaas, Bakkelin!» 3-n. farssi, 8 h. 10 mk.
- * 293. *Halme*, Kaksi lupausta. 3-näyt., 6 henk. 10 mk.
294. *Rissanen*, Hevosnimi. 1-näyt. ilveily, 7 henk. 7 mk.
295. *Pellinen*, Tuurin pojat. 2-näyt. huvinäytelmä, 8 henk. 8 mk.
296. *Karila*, Tieteen tyranni. 1-n. jännitys näyt., 5 henk. 8 mk.
297. *Kittelä*, «Merkkimies». 1-näyt. pila, 7 henk. 5 mk.
298. *Walakorpi*, Kilpakosinta. 1-näyt. huvinäyt., 7 henk. 7 mk.
299. *Kaipainen*, Kutomakoulussa. 2-näyt. huvinäyt., 5 henk. 6 mk.
300. *Sjöman*, Kaikkein paras. 1-näyt. huvinäyt., 4 henk. 5 mk.
301. *Karila*, Ah, hän suuteli. 1-näyt. huvinäyt., 6 henk. 6 mk.
- * 302. *Wuori*, Umpisolmu. 3-näyt. huvinäyt., 7 h. 4. painos. 10 mk.
303. *Pelkonen*, Nykyaikainen morsian. 1-n. pila, 3 h. 5 mk.
- * 304. *Bergroth*, Kannaksen lumous. 1-n. näyt., 4 henk. 6 mk.
- * 305. *Wuori*, Hirttonuora. 3-näyt. huvinäytelmä, 6 h. 10 mk.
306. *Heimo*, Oikea omistaja. 2-n. näyt., 7 henk. 6 mk.
307. *Kettunen*, Voi maailmaa! 2-n. huvinäytelmä, 6 henk. 8 mk.
308. *Kujanpää*, Taikavelli. 2-n. kansannäytelmä, 9 henk. 6 mk.
309. *Pellinen*, Kyllä Posti-Manta sen tietää. 2-n. huvin., 7 h. 10 mk.
310. *Pellinen*, Onko Kasper tullut hulluksi? 1-n. huvin. 4 h. 5 mk.
311. *Aalto*, Kolme miljoonaa sijoitettavana. 1-näyt. pila, 9 h. 7 mk.
312. *Rissanen*, Päätetään, ettei päätetä mitään. 1-n. pila, 8 h. 5 mk.
313. *Karila*, Kahden miljoonan tyttölapsi. 3-n. komedia, 4 h. 12 mk.